

ELŐFIZETÉS

HELYBEN:
Egy évre 24 korona.
Egy hónapra 2 korona.

VIDÉKEN:
Egy évre 28 korona.
Egy hónapra 2 k. 40 f.

HIRDETÉSEK:

1-hasábos példát sor egyszer 20 fillér,
minden következőnél 16 fillér.

Nyitási példát sora 40 fillér.

ARADI KÖZLÖNY

POLITIKAI NAPILAP.

SZERKESZTŐSÉG:

Aradi és csanádi egyesült
vasutak palotájában.
TELEFON-SZÁM: 357.

KIADÓHIVATAL:

Aradi Nyomda Részvény-
Társaság.
József főherceg-ut 22. sz.
TELEFON-SZÁM: 151.

Arad, 1909.

FELELŐS SZERKESZTŐ:
STAUBER JÓZSEF.

Szerda, november 3.

Mai számunk főbb közleményei:

A holnapi minisztertanács.
Leégett a budapesti Hungária gőzmalom.
Tisza István a hitéletéről.
Az aradi kardaffér.
Az ügyvédjelölt és az édesanyja.
A szabadkai bűnpör.
Öngyilkos aradi szállótulajdonos.
Roulette-barlangok a fővárosban.
Tarkaságok.

A trónörökös távirata.

Arad, november 2.

Végre! A trónörökösnek szive megnyílott a magyarok irányában is. Eveken át az volt a hire, hogy nem szeret, sőt, ha szabad ezzel a kifejezéssel élnünk: utál bennünket, leendő alattvalóit. Az események mintha igazolták volna ezt a látszatot. A magyar székvárost kerülte. Magyarok kulturális, nemzeti ünnepein részt nem vett. Csak katonáskodni, megvádásni járt erre a földre. Egyébként pedig minden rokonszenvét Ausztriára, Bécsre és Luegerékre pazarolta. Jeges, rideg volt mivelünk szemben s mi el nem titkolható rettegéssel néztünk a jövőbe: mi lesz Magyarországon a lojalitással, a hagyományos királyhűséggel, ha a korona viselője ilyen nyílt és határozott ellenszenvvel viseltetik a Szent István koronája alá tartozó föld lakóival?

Most már nem kell ettől rettegnünk. Eckartsau-ban — ne sajnáljuk a nyelvünket, ha ennek a helység-névnek kimondásában kifárad, — csillogott fel az első sugár, amely a trónörökös lelkéből indulva Magyarországra jutott. S a trónörökös rokonszenvének első megnyilatkozása egy egészen fiatal, a parlamentben és a törvényhatóságokban még nem képviselt politikai pártot ért: a Szápáry Pál gróf elnöklése mellett megalakult keresztényszocialista pártot, amelynek üdvözlő táviratát feltűnően gyorsan és feltűnő meleg hangú távirattal viszonzta.

Csak természetes, hogy a keresztényszocialista párt sietett a trónörökös táviratát, mint a tömörülés első sikerét ablakba tenni. Kegynek bizonyára nagy kegy. Ilyesmit nem mutathat fel a függetlenségi párt, amely egyébként nem is igen üdvözölte ő fenségét, de az alkotmánypárt se, a mely talán jobb viszonyban van a trónörökösrel. Különös okra kell tehát visszavezetni ezt a kitüntetést.

Különös is az oka. A párt üdvözlésében az uralkodóház iránt való hűséget hangoztatta, s a trónörökös válaszában is ezt a hűséget huzta alá. Az új pártnak legfőbb erénye tehát nem az a zagyva program lesz, amelyet összeróttak, hanem az uralkodóház, tehát Bécs iránt való föltétlen alázatosság. Ebben is követik a min-

tát, amely szerint a keresztény-szocialista pártot szabták: Luegerék példáját. Sőt ebben is, mint minden egyéb programban, egyek és egyformák az osztrák keresztény-szocialista párttal. Csak ép a Lajtha választja el őket egymástól, más semmi. Es a trónörökös kétségtelenül nemcsak az uralkodóházhoz való közös ragaszkodásra gondolt, amikor a táviratot fogalmazta, hanem az összbirodalmi egységre is, amelyet leghivebben az demonstrál, hogy ime, a magyar politikában is egy párt egészen az és egészen olyan akar lenni, mint a minő a Reichsrath hatalmas tábor; szinte ennek a fiókja akar lenni, amint „Ausztria egyéb tartományában“ is bizonyára megvan a szervezete a keresztényszocialistáknak.

Ez lehetett, ami olyan igen kedves volt a trónörökösnek. S ha pár órával előbb Szápáry Pál gróf szalonképessé tette a magyar keresztényszocializmust, a trónörökös távirata egyszerre udvarképessé ütötte. S így Magyarországon megesik az a furcsaság, hogy udvarképes nem a kormány pártja, nem is a többség lesz, hanem egy, csirájából alig kibujt párt, amely még egyelőre messze van a parlamenti képviseléstől.

Legyen öröme a keresztény-szocialista pártnak ebben a köszöntésben. Ma, a mikor a függetlenségi törekvé-

Ötletek.

Irta: Salamon Ödön.

Mese egy jőnevelésű urról.

A hajó léket kapott. Mindenki menekült. Csak egy előkelő ur maradt nyugodtan az árbóc mellett. Még a csónakba ugorhatna, de — mint jőnevelésű emberhez illik — a nagy tolongásban nem akar senkinek a lábára lépni. Azért hát ott vészett. De mielőtt a hullámok összezsáptak volna feje fölött, gyorsan lehuzta cipőjét, nehogy valamely cápának nyelési fájdalmat okozzon.

Aztán nyomtalanul eltűnt.

Egy szegény ifju története.

A szegény ifju élénken mozog a grófi szalonban. Végre mindenki távozik és szinte szándékosan ott hagyják a csinos társalkodónt.

— Istenem, oly egymásnak való pár!

A szegény ifju csakhamar feleségül is vette a társalkodónt. Esküvő csöndben, a gróf csinos hozományt adott. De óh, mily esoda! Három hónappal az esküvő után, megjelent a gólya.

Nos hát, nincs tovább. Ez a szegény ifju története.

A négy évszak.

Ha egy fiatal szép leány nevet, mosolyog és ok nélkül kacag. — ez a tavasz.

Ha egy szép asszony csókol és minden csók után újra csókra vágyódik, — ez a nyár.

Ha egy negyven éves asszony haján már ott az első ősz hajsza és ifju poéta szerelmére áhitozik, — ez az ősz.

Ha egy ezüsthaju asszony egyre sóhajt,

mindig csak sóhajt és sóhajtva rebegi: Oh miért nem szerettem többször? — ez a tél.

A világ sohasem változik.

A földön él egy ember, aki már néhány-szor be is járta az egész világot és ahol jól érezte magát, oda husz év múlva újra visszajött. És minden városban ugyanannyi gyereket, ugyanannyi aggastyánt, ugyanannyi szép leányt és ugyanannyi öreg asszonyt talált, mint husz esztendővel ezelőtt.

Ez az ember összes uti tapasztalásai fejében csupán ezt az egy mondatot jegyezte naplójába: „Az emberek mindenütt születnek és mindenütt meghalnak, de a világ maga azért sohasem változik.“

A bogár és az emberek.

Gyönyörű verőfényes nap volt, hát mindenki örült az életnek, a sok közül egy buta bogár is. Széles jókedvében felmászott a térdemre, úgy, hogy a tenyeremmel kényelmesen agyoncsaphattam volna. Megsajnáltam és letettem a földre.

Es mit tett a buta bogár? Alig mászott néhány lépést, megfordult és újra ugyanazon az uton, ugyanarra a térdemre mászott, egyenesen a tenyerem alá.

Es akkor az eszembe ötlött, hogy magam is, meg barátaim és a legtöbb ember is néha olyan buta, mint ez a bogár, mert minden ok nélkül másodsor is belerohannak ugyanabba a veszedelembe, amelyből már egyszer megmenekültek.

Kellemes pillanatok.

Ha összes pénzünket kártyán vesztettük — álmunkban.

Ha régi kalapunkat ujjal cserélik ki.
Ha a villamos kocsit nagyot zökken és épen a legszebb asszony esik ölünkbe.

Fájdalmas pillanatok.

Ha ádáz ellenségünknek mindenki azt mondja: — Ejnye, de pompás színben van!

Ha egy szép asszony plátói viszonyt köt velünk és azt mondja, hogy összes szereim közül ez az egyetlen, amelyik plátói.

Ha olyas valakinek a szobrát leplezik le, akiről valamikor azt hangoztattuk, hogy sohasem lesz belőle semmi és mi meghívót kapunk erre az ünnepségre.

Az élet apróbb örömei.

Ha ellenségünk hamarabb öszül, mint mi.
Ha valamelyik kedves jó barátunk elplagizálja ami eszménket, ebből gyors darabot farag és a színpadon kegyetlenül elbukik.

Ha párbajban valakit megsebesítettünk és ugyanazt főnökünk nevezik ki.

Ha az első ideálunkat gyanús társaságban látjuk viszont és ő azt mondja: „Most már egészen a tied vagyok.“

Pry Pál-féle helyzetek.

Ha egy világhírű emberhez épen akkor toppanunk be, amikor a saját felesége összegazemberezi.

Ha egy öngyilkosjelöltet tíz perccel öngyilkossága előtt ebédre hívunk meg.

Ha egy még le nem leplezett sikkasztótól azt kérdezzük, hogy hol tölti ez idén a nyarat?

Ha egy oivait asszonynak tévedésből azt mondjuk:

— Adja át tiszteletemet a kedves férjének.

sek Magyarországon égőbbek, türelmetlenebbek és erősebbek, mint valaha voltak, a mikor újra meg újra tapasztaljuk, hogy a nemzeti vágyak legszebbjei azért nem teljesülhetnek, mert az uralkodói akarat elzárja az elől az utat, — mindenki tisztában lehet azzal a párttal, a mely az uralkodóház iránt való feltétlen hűségével tüntet, s a melynek ezt a tulajdonságát az uralkodóház egyik jelentős sarja így megbecsüli. Császári és királyi párt ez, — olyan engedelmes és szolgálatkész, a minő Bécs előtt a magyar politikai glédákban még sohase állott.

Ő fensége pedig gyönyörködik tovább ebben a serdülő kis pártban, a mig azt hiszi, hogy a nemzeti akaratnak ilyen pártalakulással be lehet fordítani az útját. Majd eljön a csalódásnak is az ideje. Mert a mi sikerült Ausztriában, az igen sokszor ütött ki másként Magyarországon, a rebellisek klasszikus földjén.

A holnapi minisztertanács.

Justh harcra készül.

Távirati tudósítás.

Arad, november 2.

A lemondott Wekerle-kormány tagjai holnap délután minisztertanácsot fognak tartani Kossuth Ferenc kereskedelmi miniszter lakásán. E minisztertanácsban végre meg akarják állapítani a kabinet tagjait, vajjon teljesíthetik-e a király kívánságát és a pártok valamelyes együttműködésével biztosíthatják-e a kibontakozást. Ha igen, akkor már e héten megkezdik a pártokkal való tanácskozásokat és hamarosan megalakítják az új kabinetet, amely a maitól csak néhány személyi változásban fog különbözni, ha azonban együttműködésre remény nincsen, akkor Wekerle bejelenti a királynak tárgyalásainak végleges megakadását és megszüreti a kabinet felmentését.

A pártok együttműködése jórészt a függetlenségi párton mulik. A bankesoport tagjai hevesen elleneznek minden kooperációt és feltétlenül követelik az önálló bank felállításának garantálását. Ezt hirdették vasárnap a debreceni bankgyűlésen és a Debrecenből hazatért képviselők ma diadalmasan mondogatták, hogy abban az esetben, ha Kossuth engedne a hatvanheteseknek, ők *Justh Gyula vezetésével kilépnek a pártból* és velük megy az ország összes ellenzéki vidéke: az alföld, a tiszántúli református vidék és az északkeleti vármegyék. *Justh Gyuláról* most szélteben azt hirdetik, hogy a legrövidebb idő alatt a végsőkre batározza el magát és nem törődve többé a párt egységével, el van készülve arra, hogy egyik napról a másikra ellenzéki kell mennie. Vasárnapi makói beszámolóján már kész *ellenzéki programot* fog adni és ha az események bármily nevezetesebb kérdésben ellentétbe hozák Kossuth Ferencel, azonnal levonja a konzekvenciákat és lemondva elnöki állásáról, nyílt harcot kezd.

Ugyancsak *Justh Gyula* sürgeti most a képviselőház összeülését is. A kormány erre vonatkozólag a holnapi minisztertanácsban fog határozni.

Politikai tanácskozás ma alig volt. Kossuth Ferenc délután 2 órakor fogadta *Hoitsy*

Pált és vele tanácskozott a függetlenségi párt álláspontjáról. Kossuth egészségi állapotában különben ma már javulás állott be.

LEÉGETT

a budapesti Hungária gőzmalom.

Távirati tudósítás.

Arad, november 2.

Nagyobb malomtűz alig volt még a fővárosban, mint a mai. Ez csak annyiban enyhébb a Konkordia malom annak idején történt pusztulásánál, hogy itt emberéletben kár nem történt. A tűzoltóság, rendőrség, katonaság a legnagyobb elővigyázattal dolgoztak. Táviratunk ezt jelenti a tüzről:

Néhány perccel hat óra előtt a budapesti vásártéren posztoló 1845-ös számú rendőr lelkendezve szaladt be a Soroksári-ut 48. szám alatti főkapun.

— Ég a kölesmalom! A kölesmalom hat emelet magasságban levő tetőzetén kicsapott a füst, kevéssel később kicsaptak a lángok is.

A malomból azonnal értesítették a tűzoltókat, rendőrséget. A tűzoltóság nagy apparátussal érkezett a helyszínre, megjött a IV., V., VIII., IX., X. és központi őrség, majd az önkéntesek is, továbbá a hivatások elhozták a gőzfeszkezeteket és tolólétrákat. Elsőnek velük jött *Blaschnek* Hugó tűzoltótiszt, aki ma központos volt és a tűz fészket támadta meg hatalmas tűzsugarakkal.

Már úgy látszott, hogy a gépház, liszt- és daromalom megmenekülnek, amikor a tűzoltók ijedten jelentették:

— Nincsen víznyomás!

A csövekből kifogyott a víz, alig szivárogtott. A tűz uj előre kapott és ijesztő módon terjedt.

Egyszerre jelentették:

— Visszavonulni! Ég alul, jobbra és balra is.

Blaschnek intézkedett, hogy a tömlőket szereljük le, de ez a hirtelen terjedő füstben azonban lehetetlen volt. Ha emberéletet nem akartak kockáztatni, úgy a tömlőket fel kellett áldozni. Ez történt. És alig vonultak vissza a tűzoltók, a kölesmalom tetőzete óriási robajjal *beszakadt*. Már senki sem volt az épületben, senki meg nem sérült.

Sajó rendőrtanácsos, aki a tűzoltókkal egyidőben érkezett a tüzhöz, közben kinyomozta, hogy mi okozta a vízelvonást.

A közeli üzemek, különösen a *Hedvich és Strauss-féle Királymalom* ugyanis a nagy hőség ellen gyári tűzoltóságuk útján öntözéssel védekeztek, ilyen módon elvonták a vizet. *Sajó* rendőrtanácsos erélyes intézkedésére az öntözés abbamaradt. De a víznek most már nem sok hasznát látta a malom, a tűz, a föld alatti és feletti járásokon, valamint a szíjjáratok részein átterjedt a daromalomra, a gépházra és a lisztmalomra is.

Templommagasságu lángok csaptak fel, minden pillanatban leszakadt egy-egy tetőrész és felrobbant a liszt.

A rendőrség részéről a központról kimentek: *Boda Dezső* dr. főkapitány, *Pekáry* dr. helyettes főkapitány és *Vaday* rendőrkapitány, központi ügyeletes. A rend fenntartásáról 60 gyalogos és 50 lovasrendőr gondoskodott. A mentők négy kocsival vonultak ki *Kovács* dr. igazgató vezetésével 21 emberrel, de munkájuk alig akadt, csak egészen lényegtelen sérülések történtek.

A malom teljesen üzemképtelen. Félévig fog tartani, mig újra fölépül. Ötszáz munkást foglalkoztatott. A kár 1,300.000 korona, mely az Első magyarnál és vizontibiztosítás útján egy másik intézetnél van biztosítva.

A tűz keletkezésének valószínű oka, hogy a kölesmalomban egy új csapágy melege fűtött és a föld alatti lisztet meggyújtotta.

Tisza István a hiteléről.

Előadás a protestáns irodalmi társaságban.

Távirati tudósítás.

Arad, november 2.

A Protestáns Irodalmi Társaság — mint fővárosi tudósítónk jelenti, — ma délután 5 órakor ülést tartott, amelynek legkiemelkedőbb része *Tisza István* gróf előadása volt. Az értekezés címe „A protestáns hit és a felvilágosodás.” *Tisza* gróftól mindjárt megjelenésekor viharos tapsviharral fogadta a nagyszámú összegyűlt előkelő hallgatóság. A gróf fekete szalonruhában jelent meg, kezében a szentírás arany kötésű könyvével. Beszéde főbb részét itt közöljük:

Tisztelt Közgyűlés! Korunk a felvilágosodás korának nevezi magát. Több felfedezés történt a legutóbbi esztendő folyamán, mint régebben évszázadokon keresztül. Így kibővültek az emberi értelem megismerésének határai, a gondolat szabadság és a gondolat nyilvánítás szabadságának eszméjét belevitték olyan társadalmi rétegek körébe is, amelyek eddig ezekkel nem foglalkoztak.

Az idők fejlődésével azt látjuk, hogy mind élesebb ellentét fejlődik ki a hit és tudomány között. A felvilágosodás mindinkább istentagadóvá lesz, a hit pedig mind görcsösebben ragaszkodik a középkori világszemlétek elavult bástyáiba. E két irányú küzdelem folytán áldozatul esik a nemzetek benső békéje, a nemzetek ellenséges táborokra szakadnak, amelyek gyűlöletes ellenségként állanak egymással szemben.

Ezzel ellentétben, a tisztán protestáns nemzeteknél mind világosabban láthatjuk a szintézis jellegét. A protestantizmus sikerének forrása ott keresendő, hogy a protestantizmus eltörölte a dogmáknak azt a lelket lenyűgöző uralmát, amely az igazság felé törő embert, az emberi tekintetek egész bástyájával vette körül. A protestantizmus lényege az, hogy lázadás volt a dogmák uralma, az emberi tekintély ellen.

Emberileg érthető, ha sokan azt mondják, csak az létezik és csak azt hitetjük, amit felfoghatunk és látunk. Ezek szabadgondolkodóknak nevezik magukat és félvállról mosolyogva néznek azokra, akik hisznek olyat is, amelyet emberi elme meg nem érthet. Nagyon nevetséges és szánalmas ez és a felfuvalkodott békát juttatja eszembe. Hát kérde tudunk-e egyáltalában eszmélni a nélkül, hogy öntudatlanul egész gondolkozásunk alapjául olyan sarktételeket ne tegyünk, amelyek az emberi elme előtt érthetetlenek? Megérthető-e vajjon a tér és idő fogalma, megérthetjük-e az örökké valóság és örökké fejlődés fogalmát?

Beszédét így fezte be:

Mindenkinek meg kell alkotni a hit dolgában saját egyéni meggyőződését. Kétszeresen áll ez az elv azokra nézve, akiknek hivatása az isteni igék hirdetése. Szükséges, hogy az egyház ne álljon semmiféle dogma irányzat szolgálatában. Nyissa ki kapuit minden szellemi irányzat számára, amely krisztusi alapon áll, mert ezzel csak alkalmasabb lesz az egyház életére. Nem akkor leszünk követői *Kálvinnak* és *Luthernek*, ha abban követjük őket ami gyarló és mulandó, de akkor, ha abban követjük ami örökbecsű.

A hallgatóság viharos tapsal honorálta *Tisza* gróf előadását. *Tisza* után *Kozma Andor* szavalt nagy hatás mellett.

Az ügyvédjelölt és az édesanyja

A kamara ügyészének teljelentése.

— Az Aradi Közlöny tudósítójától. —

Arad, november 3.

Az aradi ügyvédi kamara választmányának legközelebb jogi és erkölcsi szempontból egyaránt érdekes fegyelmi ügygyel lesz alkalma foglalkozni. Hasonló fegyelmi ügyekben talán precedenst fog alkotni az az állásfoglalás, amelyre a kamara helyezkedik, ha ugyan hasonló ügy egyáltalában fordult már elő az ügyvédi kamarák előtt. A fegyelmi eljárás előzményei már ismeretesek.

Özvegy Funkelstein Jakabné fiát: Fenyves Jenő ügyvédjelöltet, nemrégiben törvényes úton örökre fogadta Capff Vilmosné aradi lakos magánzórád, háztulajdonosnő. Fenyves Jenő ezután elköltözött örökbefogadó édesanyjához, Capff Vilmosnéhoz, családjával pedig megszakadt mindenemű érintkezése. Funkelstein Jakabné és Capff Vilmosné között az örökbefogadás miatt feszültté vált a viszony. Capff Vilmosné Szegő Hugó dr. útján feljelentést is adott be Funkelstein Jakabné ellen többrendbeli becsületsértés és rágalmazás vétsége miatt. A tárgyalásokon a vádló Capff Vilmosné képviseletében Szegő Hugó dr. helyetteseként Fenyves Jenő ügyvédjelölt jelent meg, aki a saját édesanyja, Funkelstein Jakabné ellenében vádat emelt és megbüntetését kérte. Annak idején rámutattunk erre a szokatlan helyzetre és — valószínűleg ennek következtében — Fenyves Jenő el is állott a szerepléstől és a következő tárgyalásokon már nem is, hanem Szegő Hugó dr. jelent meg. (Megjegyzendő, hogy az első tárgyalás óta Capffné újból egész csomó feljelentést adott be Funkelsteiné ellen. A feljelentések szerint a panaszolt reprodukálhatlan kifejezésekkel illette Capffnéét.)

A tárgyalás után Fenyves Jenő a lapokban nyilatkozatot is tett közzé, amelyben az édes anyjához való viszonyát igyekszik megmagyarázni. Nyilatkozata ezzel a mondattal végződik: „Az ilyen anya, ugyhiszem, megérdemli, hogy a fia elforduljon tőle.”

A hírlapi közlemények és nyilatkozatok feltűntek az aradi ügyvédi kamara ügyészének, Szalay Károly dr.-nak, aki hivatalból panaszt emelt Fenyves Jenő ügyvédjelölt ellen. Szalay dr. szerint Fenyves eljárásával vétett az ügyvédi tekintély ellen, amikor vádat vitt a saját édesanyja ellen, sőt azt hírlapilag meghurcolta. Az ügyvédi kamara választmánya igazolás miatt kiadja a panaszt Fenyves Jenőnek, majd indítványtétel végett a kamara ügyészének.

Amennyiben az ügyvédi kamara a fegyelmi vétséget kimondaná, az ügyvédi rendtartás értelmében a következő büntetést lehet kimondani: 1. Intés. 2. Megdorgálás. 3. Az ügyvédjelölti praxisnak meghosszabbítása. 4. Az ügyvédjelöltnek lajstromából való törlés.

A német kancellár lemond? Berlinből táviratozzák: Jól értesült források szerint Bettmann-Hollweg birodalmi kancellár le akar mondani állásáról. A kancellár nagyon el van keseredve amiatt, hogy takarékosági programjának megvalósítása a hadsereg-nél és a flottánál akadályokba ütközik. Utódjául Stripik admirálist emlegetik.

A keresztényszocialista-párt megalakulása. A magyarországi keresztényszocialisták politikai párttá alakultak. A megalakulást vasárnap délután a keresztényszocialis egyesületek országos szövetségének kongresszusa előzte meg,

amelyen Giesswein kanonok elnökölt a Szápáry Pál grófot választották meg melléje egyhangulag társelnökül. Giesswein a grófot egyebek között a következő szavakkal üdvözölte:

— Mellém adtak egy olyan férfiut, aki a keresztényszocializmust szalonképessé fogja tenni és akinek hatalmában van elosztani azokat a félreértéseket és elítélteket, amelyekkel a keresztényszocializmust fogadták és aki be fogja bizonyítani a palotákban is, hogy a keresztényszocializmus az az összekötő kapocs, amelyre szükségünk van, hogy nemzeti egységünket megteremtjük.

Szápáry gróf néhány szóval megköszönte a társelnökké történt megválasztását. Délután történt meg a külön párttá alakulás; ennél az aktusnál néhány tagjával a néppárt is képviseltette magát. Mindezenelőtt táviratilag üdvözölték a királyt és a trónörökösöt, aztán Szápáry gróf tartotta meg programbeszédét. Követeli az általános titkos választói jogot, a kisbirtokosok védelmét, a katolikus autonómiát. Este beakadt volt.

Az aradi kardaffér.

Kihallgatások a hadbíró-alezredesnél.

— Az Aradi Közlöny tudósítójától. —

Arad, november 2.

A Zay-Brassai féle Forray-utcai kardaffér ügye már a katonai hadbírószék előtt van. Ma Szegedről Aradra érkezett Tóth István, a 3-ik honvédhuszár ezred alezredes hadbírója, aki a kardaffér ügyében a kihallgatásokat vezeti. Az alezredes maga elé idézte Brassai Ernőt, a panaszost, aki a katonai hatóság előtt az affér előzményeit teljesen úgy adta elő, amint a rendőrségnek közvetlenül megsejtelmeztetése után jegyzőkönyvbe mondotta.

A kihallgatás délután három órától öt óráig tartott. A jegyzőkönyvet Györfly főhadnagy vezette. Az alezredes különösen azt a körülményt igyekezett tisztázni, hogy az afférré közvetlenül mi adott okot. E tekintetben többféle kérdést intézett a panaszoshoz.

Brassai Ernő kijelentette, hogy sejtelmén sincs arról, miért kötött belé Zay főhadnagy. A botot védelmére csak akkor használta, amikor Zay főhadnagy már kardot rántott ellene. A főhadnagy a vallomás szerint hét nyolc kardvágást intézett reá, amelyek egy részét botjával kivédte, másrésze megsebezte. Utalt Brassai még azokra a vallomásokra is, amelyek az eset szemtanúi a rendőrség előtt tettek. Ezek a vallomások — Brassai szerint — mindenben fedik az ő előadását. A rendőrség a nyomozat befejezése után áttette a tanuvallomási jegyzőkönyveket a katonai bírósághoz, ahová a tanukat kihallgatás céljából holnapra idézték meg.

Arra a kérdésre, hogy fixirozta-e valamilyen Zay főhadnagyot, Brassai nemmel válaszolt, hanem azt adta elő, hogy a főhadnagy őt igenis több ízben fixirozta. Előadta Brassai azt is, hogy az eljárás tárgyát képező feljelentésén kívül Zay főhadnagy ellen még egy feljelentést adott be még pedig a honvédelmi miniszterhez. A kihallgatásokat holnap folytatják, amikor a tanukra kerül a sor.

SPORT.

+ Football verseny. Az aradi atlétikai klub II. csapata és a piskii vasutas szövetség football csapata vasárnap tartotta meg mérkőzését az atlétikai klub Török Gábor-utcai sporttelepén. Az első félidő nyolcadik percében lőtte be a piskii csapat kapuján az első goalt Asbóth Gyula a kitűnő játékos és csakhamar két másik goalt is lőtt be, még mindig az első félidőben. A második félidőben szintén ő ad be egymásután három goalt, a többi Kisházy, Thurzó és Mittelmayer csatárok lőtték be.

Elbizakodott sikkasztó.

Az anix küldözgetés vége.

Fővárosi tudósítónktól.

Arad, november 2.

Megirták az újságok, hogy a Kellner és Schanzer budapesti cég egyik alkalmazottja, Löwy Gusztáv könyvelő, több ezer koronát sikkasztott és Amerikába vitorlázott. Löwy tipikus, pesti fiú volt. Ugy öltözködött, mint a Lipótváros milliomos fiatalja, szenvedélyesebben itta a pezsgőt, mint a legügyesebb pezsgőgügnök, szórta a pénzt az éjszakai mulatóhelyeken, a lóversenyen, a kártyasztal mellett, s mindenütt, ahol megfordult. Hivatalában azt hitték, hazulról kap fejedelmi apauage-t, ismerősei, hozzátartozói pedig úgy tudták, hogy a cégnél van fényesen jövedelmező állása. E tévedéseken mulott, hogy nem szurt szemet Löwy Gusztáv főuri életmódja, szerietlen költsége.

Löwy pedig főnökeinek pénzét pocskolta és legutóbb, amikor huszezer korona jutott a kezébe, szabadságot kért három napra, amely idő alatt megszerezte az utazáshoz szükséges egyéb dolgokat is és angolosan elutazott a fővárosból. A cég, mikor meg tudta, hogy Löwy szerencsésen megérkezett Amerikába, nehogy szaladgálással legyenek a bíróságnál, panaszát visszavonta és ezzel lemondott a sikkasztó üldözéséről.

Löwy, aki új hazájában is megmaradt a léha, pesti fiú, egyéb szórakozás hiányában, humoros anixokat küldözgetett volt főnökeinek. Kellnernek ezzel a jó tanáccsal szolgált:

— Mit kűzködik annyit? Nem látja, hogy csak azért fárad, dolgozik, töri magát, hogy a Schanzer ur petroha nagyobbra nőjön? Nyuljon bele a kasszába, emeljen el mindent és jöjjön ki utánam. Itt is hü, odaadó, becsületes tisztviselője leszek.

Schanzernek viszont a következőket írta: — Kedves főnök ur! Utólagosan kérem szives elnézését, hogy beleegyezése nélkül tanulmányutra indultam. Reményilem, nem vesztettem el jóindulatát és abban az esetben, ha elfogy a pénzem, számíthatok további becses támogatására.

Egész sereg, ilyen sorokkal teleirt képes levelezőlapot küldözgetett New-Yorkból Löwy, akinek merésztségét végül megunták a főnökei. Kellner és Schranzer megjelentek a főkapitányságon, ahol kijelentették, hogy mégis csak kedvet akarjak szegni a humornál lévő könyvelőnek és eltökélték, hogy hazahozatják Amerikából. Szándékuktól az sem riasztotta el őket, hogy a rendőrség hatezer korona deponálását kérte, a kiadatás körül felmerülő költségek biztosítására.

Kellner és Schranzer hat héttel ezelőtt letétbe helyezték a bíróságnál a hatezer koronát, s a budapesti vizsgálóbíró megkeresésére, a newyorki rendőrség kinyomozta és letartóztatta Löwy Gusztáv könyvelőt. A kiadatási eljárást három héten belül elintézték és a sikkasztót utnak indították szűkebb hazája felé.

Tegnapelőtt délben érkezett Budapestre Löwy Gusztáv, aki annak köszönheti a Markó-utcai fogházba való bevonulását, hogy sikkasztásait még a megkárosított főnökök ugratásával is tetézte.

EGYESÜLETI ÉLET.

(*) Az aradi orth. izr. hitközség alapszabályait a vallás- és közoktatásügyi miniszter 106376—909. szám alatt jóváhagyta.

A szabadkai bűnpör.

Jánossy vallomása.

Távirati tudósítás.

Arad, november 2.

A szabadkai gyilkosság ügyében ma volt az első érdemleges tárgyalási nap. A hétfői tárgyaláson csak az általános kérdésekre hallgatták ki a vádlottakat és megalakították az esküdszéket, mely ebben az izgatón érdekes drámában itélni fog. Az ügy előzményei ismeretesek. Több mint hat hónappal ezelőtt, április 19-én este a szabadkai szőlők között egy uri öltözetű ember közvetlen közelből agyonlőtte a fukarságáról híres, gazdag özvegy Haverda Boldizsárné Szukup Mária. A nyomozás szálai elvezettek leányához, Haverda Máriaéhoz, egy elvált szép asszonyhoz, aki anyjával haragban volt s Budapesten élt nem éppen szolid életet. Vele együtt benső barátai, Jánossy Aladár, egy elzúllott jogász és Vojtha Aladár, egy lopás miatt elbocsátott katonatiszt, később detektív és rendőrtisztviselő is vizsgálati fogságba került. Klein Lipót Pál szövetkezeti igazgató, aki a társaságot állítólag a gazdag örökség reményében pénzelte, hónapokat töltött a fogságban, de a vádtanács vele szemben megszüntette az eljárását.

A bíróság megalakulása.

A tárgyalást hétfőn reggel kilenc órákor nyitotta meg Salánky József dr. elnök. Előadó bíró Balogh Béla dr., szavazó bíró Denk Tivadar, jegyző Tóth István. A vádat Papp Sándor dr. alügyész képviseli. Jelen voltak Bartha Antal dr. és Vályi Dezső dr. törvényszéki orvosok, a védelem ellenőrző orvosszakértője, Hajós Lajos dr. egyetemi magántanár.

A védők: Piller Artur dr. szabadkai ügyvéd, Jánossy Aladár védője, Bródy Ernő és Klein Mátyás szabadkai ügyvéd, Haverda Mária védői, Lengyel Zoltán és Pleszkovics Lukács szabadkai ügyvéd, Vojtha Antal védői.

A vádlottak személyi viszonyai.

Az elnök az általános kérdésekre kihallgatta a vádlottakat. Jánossy Aladár 1872-ben született Pozsonyban; törvényesen el van válvá, gyermeke nincs, katoná nem volt, legutóbb községi irnokoskodással foglalkozott Ujpesten és Rákospalotán. Kassán hat gimnáziumot végzett.

Az elnök konstatálja, hogy a vádlott csak három gimnáziumi osztályt végzett Kassán, a negyedikben megbukott.

Jánossy két hónapot ült, mert elsikkasztott egy rábizott tizenhét korona ötven fillér összeget.

Haverda Mariska 1879-ben született Szabadkán, elvált asszony, volt férjétől, Jarmatzky Sándor dr. újpesti főjegyzőtől van egy fiúgyermeke, legutóbb Budapesten lakott a Török-utca 8. számú házban, négy polgári osztályt végzett és büntetlen előéletű.

Elnök: Van vagyona?

A vádlott: Nem tudom! Azt hiszem, hogy nincsen.

Vojtha Antal 1872-ben született Szabadkán, legutóbb Budapesten volt posta- és távirógyakornok, négy polgári osztályt végzett és büntetlen előéletű.

Az elnök fölolvassa a vádtanács határozatának rendelkező részét, amely Jánossyt gyilkosság büntetésével, Haverda Mária és Vojthát pedig gyilkosság büntetésében való bűnszegedéssel vádolja.

Az elnök kivezetteti Haverda Mária és Vojtha Antalt, azután Jánossyhoz fordul ezzel a kérdéssel:

— Bűnösnek érzi magát?

A vádlott: Igen! Bűnösnek érzem magamat...

Tovább nem beszélhetett, mert az elnök közbevágott, tudatva vele, hogy kedden majd részletesen szólhat a tényállásról, mert az ünnepre való tekintettel befejezi a tárgyalást. Ez történt a tárgyalás első napján.

Jánossy vallomása.

A főtárgyalás mai napján — mint Szabadkáról táviratozzák — az érdeklődés nagy mértékben növekedett és már reggel 6 órákor valószínű bucsujárás indult a törvényszéki palota felé. A rendet szuronyos börtönőrök tartották fenn. A terem zsúfolásig megtelt hallgatósággal és különösen feltűnt, hogy a szabadkai társaság előkelő tagjai, nők, férfiak egyaránt töltötték meg a tárgyalótermet. Pont 9 órákor nyitotta meg Salánky József dr. elnök a tárgyalást és utasítást adott, hogy Jánossyt vezessék be, aki két szuronyos börtönőr kíséretében állt az elnöki emelvény előtt. Az elnök felszólította, hogy a valóságnak hiven adja elő vallomását. Erre Jánossy a következőket mondta:

— Nagyságos elnök ur! Tekintetes esküdt-bíróság!

Alig hogy az első szót kimondja, elakad a hangja és görcsös sirásban tör ki. Az elnök figyelmeztetése után zokogással gyakran megszakított beszédben mondja el vallomását és kiemeli ennek elején különösen azt, hogy miért változtatja meg most a vizsgálóbíró előtt tett vallomását.

— Az ítélőbíróra nézve, ugymond, nem lehet közömbös, hogy a vádlott minő behatások alatt tesz vallomást. Én egész nyíltan és őszintén állíthatom, hogy amikor vallomást tettem mások és magam ellen, cserben hagyott a józan eszem és ez volt a legszerencsétlenebb dolog, melyet elkövettem. Elmondja azután, hogy a budapesti államrendőrség előtt azt mondták neki, hogy Haverda Mariska már a rendőrség előtt ismert kéjné s mikor ez ellen tiltakozott, Tóth rendőrtanácsos becületszavát adta, hogy ez igaz. Én, mondja Jánossy, nem hittem neki. Mikor bekerültem a fogházba, rettenetesen hatott rám, hogy Mariska egyedül van prédájára dobva a kétségbeesésnek. Kérdezősködtem, hogy beteg-e és hogy szeret-e engem. A fogházfelügyelő azt mondta, Mariska úgy nyilatkozott előtte rólam, hogy „szereti a görce!” A nyomozó hatóság, látva, hogy előttem mennyire közömbös a magam sorsa a Mariskáé mellett, gunyolódott, hogy miképpen szerethetem Mariskát, mikor annak egész gondolkodása, életmódja erkölcselen és hogy Vojthával már régóta viszonyt folytat.

A királyi ügyész mesterkedése.

Egy alkalommal felhívott a királyi ügyész és azt mondta, hogy Mariska nem fog soha szeretni, hogy gyermekét sem szereti és hogy Mariska egyetlen szerelme Mladinczy Kálmán. Ezt az egy embert szereti szívével és testével. Elém tárt egy nyilatkozatot, melyben Mariska kijelentette, hogy a gyilkosság után való napon nem volt velem együtt. Engem zavarba hozott ez a nyilatkozat; az ügyész észrevette, hogy habozom és akkor azt mondta, neki tudomása van róla, hogy Mariska márciusban háromszor és áprilisban 12-szer szerelmileg érintkezett Vojthával. Engem az ügyésznek ez a kijelentése megdöbbentett, de nem hittem neki. Ekkor az ügyész mutatott egy üres szekrényt a szobájában, amelyben, úgy mondotta, egy szék van elhelyezve s ha vallomást tesz, beültet a szekrénybe és akkor kihallgathatom a beszédet, melyben Mariska el fogja ismerni, hogy viszonya volt Vojthával. Én még mindig haboztam és ekkor az ügyész egy levelet vett elő, melyben ráismertem Mariska kézírására. A levelet nem mutatta meg, hanem csak fölolvasta az abban foglaltakat, melyben állítólag Vojthához a következőket írta:

„Vallj mindent Jánossyra, akkor mi kiszabadulunk. Nekem van hatszázezer koronám és elmegyünk a tengerpartra.”

Ennek a levélnek hatása alatt én megtettem azt a vallomást, a melyből egy szó sem igaz. Ha én Vojthára tudnék valamit, elmondanám, annyira utálok ezt az embert. Másnap azt kértem az ügyésztől, hogy váltsa be a szavát, adjon bizonyítékot arra nézve, hogy Mariska nem engem, hanem Vojthát szereti. Az ügyész kapacitált, én azonban nem engedtem, úgy, hogy az ügyész kénytelen volt beváltani szavát. Én beültem az iratszekrénybe, az ügyész pedig felhozatta Mariskát. Láttam a repedésen keresztül, hogy meg van törve. Kérdezte tőle, mikor volt viszonya Vojthával. Mariska azt felelte:

— Nem volt vele viszonyom.

Az ügyész ekkor így folytatta a beszélgetést:

— Hát mikor volt maguk között az a dolog, mikor Vojtháné Budapesten volt, vagy mikor elment.

Mariska ezt mondta:

— Én ezt úgy szégyelem.

Ezután Jánossy így folytatja: Nem tudom, mi volt az ügyész és Mariska között, de mikor ezt hallottam, szentül meg voltam győződve, hogy Mariska hűtlen volt én hozzám. Ebben a kétségbeesett percben boszút libegve, megtettem leggyilkosabb kijelentéseimet. Ami eszembe jutott, felírtam és elküldtem az ügyésznek, aki a vizsgálóbíróknak küldte át.

Egy hónapra rá kezdtem megnyugodni. Eszembe jutottak olyan dolgok, a melyek Mariska ártatlanságát igazolták és vissza akartam vonni vallomásomat. Akkor jött hozzám Bertics Ernő rendőrkapitány és azt mondta, hogy a nyomozás csenka. Vannak kiderítetlen bűnösök a zsidó hitelezők között. Jánossy erre azt mondta: Életemnek nagyon sok gonosz napja volt és akik ilyen pillanatban mellettem állottak, mindig a zsidók voltak. Engem tehát a zsidók ellen nem lehetett felizgatni, sőt ez az erőszakos kijelentés arra birt, hogy Berticsnek is megmondtam, hogy sem Mariskának, sem Vojthának nem volt része a gyilkosságban. Bertics erre ingerülten rám kiáltott: „Maga bolond!” és ott hagyott. Másnap írásban is visszavontam előbbi vallomásomat. Ezt az írást a felügyelő a királyi ügyészhez juttatta, a ki azzal az indokolással, hogy ez az írás sértő tartalmu a meggyilkolt Haverda Boldizsárnéra, engem rendbűntetéssel sújtott és pedig azzal, hogy a kórházkoszt helyett közönséges rabkosztra szoritott. A védőm utján kértem ennek enyhítését. Védőm akkor arra beszélt rá, hogy ne rontsam a magam sorsát, hanem vonjam vissza ezt az ügyészhez juttatott vallomásomat és kérjek a kir. ügyésztől bocsánatot. Augusztus 1-én, mikor a védőm így biztatott, tényleg bocsánatot kértem a kir. ügyésztől és újabb vallomásban erősítettem meg régi vallomásomat. Később, mikor a vizsgálóbíró kihirdette a vizsgálatot elrendelő végzést, újból szerettem volna módosítani vallomásomat, azonban miután már előbb olyan jegyzőkönyvet írtak velem alá, hogy kifogásolási jogomról lemondok, ezt a vizsgálóbíró nem engedte meg.

Hogyan élt Mariskával?

Jánossy ezután egész részletesen elmondja élete történetét. Elmondja, hogy Mariskával úgy ismerkedett meg, hogy Jarmatzky Sándor újpesti főjegyző, Mariska férje kérésére Mariska kis fiát átkísérte anyja lakására és itt ismerte meg. Később Mariska kérte, ha ráérjöjjön vele beszélgetni a Royalba. Ezen a módon barátkoztak össze. Jánossy most szünetet kért, mire az elnök tíz percig szünetet rendelt el.

Szünet után Jánossy folytatta vallomását.

— Tudtam — ugymond, — hogy Haverda Mariska feszült viszonyban él anyjával és nincs vagyona. Nap-nap után érintkeztünk. Eleinte közömbös volt előttem, azután szerelmes lettem belé. Ekkor már az én házasságom is türethetlenné vált. Mariska egy Rónainé nevű asszonynál vett ki két butorozott szobát. Én is odamentem lakni. Mariska megnyugtató, hogy nem fél a világ szájától. A lakást külön fizetük, de néhány apróbb kiadást én fizettem. Mikor a pénzem elfogyott, le akartam mondani erről az életmódról. Az volt a tervem, hogy vidékre megyek lakni. Mariska Nizzába vágyott. a félvilági élet tetszett neki. Idegeim kimerültek, inni kezdtem. Egyszer Mariska nagyon levertnek látszott. Kérdéseimre elmondta, hogy több zálogcédulája lejárt, ötszáz forintra lenne szüksége és ha másképpen nem tudja előteremteni, összeáll egy szegedi bankhivatalnokkal. Ekkor én önkéntelenül összehasonlítást tettem Mariska és a feleségem között és az utóbbinak adtam előnyt.

Elnök: Bizony jobban megbecsülhetné volna a feleségét.

Jánossy könnyezve folytatja. A feleségem irt, hogy térjek vissza. Beteg lettem és elhatároztam, hogy öngyilkos leszek. Vonaton egy Pest melletti falura mentem, ott akartam szándékomat végrehajtani. Az utolsó percben visszatartott Mariska expressz-levele, melyet az öngyilkosságot bejelentő soraimra irt válaszul. A levél hangja igen meleg volt, én visszatértem Budapestre. Ekkor azt mondta Mariska:

— Majd agyonlőheti magát akkor is, ha ezt az életet egészen megunja!

Ekkor újból elhatároztam, hogy szakítok Mariskával. Leutaztam Balatonfüredre feleségemhez. (Itt Jánossy újból sirni kezd és reszket a felindulástól.) Feleségem, aki igen jó asszony volt, alkalmazkodott hozzám és nagyon jól éltünk. Nemsokára azonban megjelent Rónainé és hozta a Mariska levelét, melyben azt írta, hogy jöjjenek vissza, mert utána én mást úgy sem szeretlek. Megmutattam a levelet egy katolikus papnak és megkérdeztem:

— Mit gondol, szeret-e engem ez az asszony?

A pap azt mondta, hogy igen. Ekkor én visszatértem Mariskához. Ő egészen megváltozott. Házias lett és én elhatároztam, hogy szeptemberben feleségül veszem.

Elnök figyelmezteti vádlottat, hogy beszéljen rövidebben.

Jánossy: Most állok utoljára a nyilvánosság előtt, hadd mondjak most el mindent. Egy cukrosboltban megismerkedtem Vojtha Antallal, aki Mariska unokatestvére. Vojtha gyakran jött hozzánk és bár mi titkoltuk a világ előtt, ő mégis észrevehette, hogy közös háztartásban élünk.

Izgalmas percek.

Mikor Jánossy ezeket mondotta, annyira kimerült lett, hogy már alig tudott beszélni.

Elnök: Megengedem, hogy leüljön.

Jánossy izgatottan, magából kikelve kezd kiáltozni:

— Én már megmondtam, hogy nem bánom, akármi is történik velem. Legjobb ha halállal sujtanak! Nem védem magam. Nincs mit várnom az élettől.

Ezután kissé lecsillapodva kérte az elnököt, hogy vallomásának többi részét délután mondassa el. Az elnök erre a tárgyalást délután fél háromig felfüggesztette.

Türelmes beismerés.

A délutáni tárgyaláson Jánossy így folytatja vallomását:

— Vojtha a hátam mögött mindig aszidal-

mazott Haverda Mariskánál és ezzel is gyűlöletessé tette magát előttem. Én mindig fáradotam azon, hogy Mariskát édesanyjával kibékitsem. E célból levelezést folytattam Haverda Boldizsárnéval. A hozzám intézett levelekből megtudtam, hogy Haverdáné engem „ujpesti monoklis csirkefogónak“ nevez és leányát oly megbecstelentő szével illeti, amilyent jóízlésem tilt kimondani. Megtudtam, hogy Haverdáné olyan fukar, hogy leányának egy krajcárt sem ad. Ez mérhetetlen gyűlöletet támasztott bennem, de a kibékités eszméje újból felmerült bennem, mikor láttam, hogy Vojtha mindjobban hatalmába keríti Haverda Mariskát. A kibékités céljából leutaztam Szabadkára. Először márciusban jártam ott. Március első napján találkoztam a szabadkai pályaudvaron Vojthával, aki Hódmezővásárhelyről jött, ahol kölesönt akart felvenni. Vojtha elvezetett mindazon helyekre, ahol Mariska ifjuságát élte. Elvitt Haverda Boldizsárné lakására is, de az asszonyt nem találtuk otthon. Másodszor március 16-án jártam Szabadkán. Ekkor egészen egyedül mentem és még Haverda Mariskának sem mondtam meg, hogy Szabadkára utazom. Március 21-én Ujpesten a hivatalomban tudomra adták, hogy hat hét múlva mehetek, mert nincsenek velem megelégedve. Emiatt nagyon elkeseredtem. Elhatároztam, hogy agyonlövöm magam. A Hűvös-völgyben egy revolverrel öngyilkos kísérletet követtem el, ami azonban nem sikerült. Vettem egy új Browning-revolvert, de mielőtt végrehajtottam volna szándékomat, elhatároztam, hogy leutazom Szabadkára és Haverdánét kibékitem leányával. Március 26-án leutaztam Szabadkára. Bemutatkoztam Haverdánénak, aki megvetőleg yégignézett és otthagyt. Ekkor visszajöttem Budapestre, hogy megöljem magam. A revolverrel azonban nem tudtam bánni. Megkértem Vojthát, aki katonaviselt ember, hogy tanítson meg. De ekkor elhatároztam, hogy miután nekem ugyanis mindegy már, akár magamat, akár Haverdánét lövöm agyon, elhatároztam, hogyha Haverdáné nem fog Mariskának segítségét nyújtani, hogy a zülléstől megmeneküljön, akkor inkább Haverdánét ölöm meg. Beszéltem is erről a tervről Haverda Mariskának és Vojthának. Nem tudom, komolyan vették-e, de valamelyikük — azt hiszem Mariska — nevetve mondta:

— Hát jól van, lödd le!

Az nem igaz, hogy háromszor lettem volna Szabadkán. Április 2-án nem voltam Szabadkán. Április 3-án Vojthával, aki becsmérelt, mert nem volt állásom, összeveszttem. Vojtha torkon ragadott, letiport és rántaposott. Haverda Mariska segítségemre sietett és kiutasította Vojthát. Vojtha el is ment, de Mariskával már másnap kibékültek. A gyilkosság előtt való napon, április 18-án azonban én veszttem össze Haverda Mariskával. Ezzel azután végkép meguntam életemet. Leutaztam Szabadkára azzal a szilárd elhatározással, hogy megölöm Haverda Boldizsárnét.

Jánossy itt félbeszakította vallomását. Kijelentette, hogy nem tud tovább gondolkozni, nagyon fáj a feje. Az elnök elrendelte az orvosi vizsgálatot. Az orvos konstataulta, hogy Jánossy csakugyan kimerült, amit az is előidézt, hogy dél óta bromot szedett.

Elnök erre a tárgyalás folytatását szerda reggelre halasztotta el.

Winckler ügyész nyilatkozata.

Egy újságíró beszélgetést folytatott Winckler ügyésszel, aki elmondotta, hogy tényleg gyakran járt be Haverda Mariska cellájába, mert kötelessége volt, hogy meglepetésszerűen keresse fel.

— Erről különben majd Papp Sándor kollegám fog helyettem a tárgyaláson nyilatkozni — mondta az ügyész. — A szekrény-jelenet tényleg megtörtént, de már tíz nappal Jánossy beismerő vallomása után. Jánossy maga könyörgött, hogy nyujtsak neki bizonyosságot arról, hogy Haverda Mariskának viszonya van-e Vojthával?

IRODALOM ÉS MŰVESZET.

A színház műsora:

Szerda: A lilio m, színmű. (C bérlet)
Csütörtök: Yvonne de Treville hangversenye. Bérletszünet.
Péntek: Nebántsvirág, operett. (A bérlet.)
Szombat: Laczkovics kapitány, színmű.
Bemutató előadás. (B bérlet.)

* Szevillai borbély. A Treville-esték egyik legkedvesebbike, a „Szevillai borbély“ kissé gyér látogatottság előtt folyt le ma. Csodálatos, hogy a mi zenei műveltségéről országszerte ismert közönségünk nem igyekezik fenéig élvezni azt a fenomenális művészetet, melyet Yvonne de Treville hozott Aradra. A nagy énekművész talán ma aratta a mi színpadunkon legszebb sikerét. Rosina dalait nála nagyobb virtuozitással kevés énekesnő csicseregthette el eddig. A harmadik felvonásbeli betét pedig valósággal extázisba hozta a közönséget. A vendégművésznőtől eltekintve azonban teljes babiloni hang- és nyelvzavar uralkodott a színpadon. Az olaszok, sőt maga Treville is, magyarul igyekeztek beszélni, míg ellenben B. Szabó, akinek a Figaró szerepe egyáltalában nem való, úgy énekelt valahogyan, hogy mindenki azt hitte, olaszul beszél. Polgár Sándor Bartoló szerepében tetszett a közönségnek, nemkülönben H. Fekete Aranka, ki a gazdasszony szerepében tapsokat kapott.

* Yvonne de Treville hangversenye. A színház világhírű vendégművésznője, Yvonne de Treville e hó 4-én bucsuzik az aradi közönségtől, művészi nivón álló, gazdag műsoru hangverseny keretében. A hangversenyen résztvesznek még Ferrary lovag, Ercolani és Csányi Mátyás másodkarmester, aki két hangversenyszámot ad elő és zongorán kíséri a művészeket. A hangverseny műsora a következő: 1. Nyitány a „Hunyadi László“ operából (Eckel-Liszt). Zongorán előadja Csányi Mátyás, az aradi színház ismert karmestere. 2. Air de „Paris et Heine“ (Gluck.) Énekl: Yvonne de Treville. 3. „La Calandrina“, (Tomelli.) Énekl: Yvonne de Treville. 4. Aria a „Tosea“ operából (Puccini.) Énekl: Ferrary lovag. 5. Credó az „Othello“ operából (Verdi.) Énekl: Ercolani E. 6. Wenn du nur, Es träumte mir, Ach, wende diesen Blick. (Brahms.) Énekl: Yvonne de Treville. 7. „Musette keringő“, (Puccini.) Zongorán előadja Csányi Mátyás. 8. Duett a „Forza del Destino“ operából, (Verdi.) Énekl: Ferrary és Ercolani. 9. „Scene de la Folie“ a Hamlet operából. (Thomas.) Énekl: Yvonne de Treville.

* A Kölcsey-egyesület pénteki felolvasása. A Kölcsey-egyesület gazdag felolvasási sorozatában az első előadás e hó 5-ikén teljesen irodalmi jellegű lesz. Szabó Ernő dr., a főreáliskola tanára Jókai íróművészetének műhelyébe fog bevilágítani két tárgyon is megmutatván, hogy lesz az egyszerű, kapott vagy talált anyagból gyönyörködtető alkotás. Szöllösi István Kezma Andor erős írói egyéniségét fogja jellemezni abból az alkalomból, hogy újabb versei Magyar Szimfóniák cím alatt a napokban megjelentek. Kezma Andor, az újságok népszerű Kőbeza és Andronicusa a java verseit gyűjtötte össze, melyekből a pénteki felolvasáson három különböző hangulatú művészi előadásban fog megismerni a közönség. Erre az előadásra színházunk kiváló szerelmes színésze, Beregi Sándor vállalkozott. A színházzal kap-

esolatos lesz az aradi poeta-kritikusnak, Farkas Ferencnek irodalmi előadása is, aki a szin-padi hatás és szin-padi művészet címmel elmondja néhány aradi megfigyelését írásokról és előadásokról, előadókról és közönségről. Érdekes és tanulságos tárgyak. Jegyek az első felolvasásra Ifju Klein Mór és Weisz Leó könyvkereskedésében előre válthatók 1 koronáért. A tagok igazolványukat használják.

* A „Nyugat.” Ignotus, Osvát Ernő s Fenyő Miksa irodalmi s kritikai szemléjének novemberi, 21 ik száma a következő rendkívül érdekes tartalommal jelent meg: Szomorú Dezső: Alice, a jó gyilkos (novella), Ady Endre: Portus Herculis monveoi (valtomások és tanulmány I.) Peterdi István vers. Mórícz Zsigmond: Sárarany (regény III.) Ignotus: Versek. Lukács György: Thomas Mann új regénye. Babits Mihály: Uti-napló. Lengyel Géza: A láz (novella). Ady Endre: Versek. Figyelő: Ibsen-muzeum (Jász Dezső) A művészet könyve (Lengyel Géza). Az Országos Szimfóniai Zenekar hangversenye (Jász Dezső). A „Szentivánéji álom” a Nemzetiben (Füst Milán). Félelem és irás (Ady Endre.) Most jelent meg „Nyugat” kiadásában: „Taifun”. Irta Lengyel Mezyhért. Dráma négy felvonásban. Ára 4 korona. A „Nyugat” előfizetési ára: félévre 10 korona, egész évre 20 korona. Szerkesztőség és kiadóhivatal: VIII., Rákóczi-ut 9., II. 7.

* A Petőfi-Ház megnyitása. A Petőfi-társaság november hó 7-en, vasárnap, délelőtt 11 órakor nyitja meg a Petőfi Házat (Budapest, VI., Bajza utca 21. szám.) A felavatás sorrendje a következő: 1. Herzeg Ferenc, a Petőfi-Társaság elnökének beszéde. 2. Gróf Apponyi Albertné szül. Mensdorff-Pouilly grófné, a hölgybizottság elnöke, megnyitja a Petőfi-Házat.

* Az őszi tárlat megnyitása. Két nagyhirű festőművész: Kober Leó és Jorsa Károly műveiből Weisz Leó könyv-, zenemű- és képrekeskedő cég tárlatot rendez. A kiállítás a sajtó képviselői részére holnap, a közönség számára pedig holnapután nyílik meg. A tárlaton humorisztikus képek (karrikaturák és aquarellek) lesznek kiállítva. A kiállítás iránt máris nagy az érdeklődés.

* Sauer Emil utolsó hangversenye. Sauer Emil, a világhírű zongoraművész játékában már nem sokáig gyönyörködhetik a közönség, a nagy művész teljesen visszavonul a nyilvános szerepléstől. Hogy mit jelent a művész eme elhatározása, azt csak azok tudják megérteni, akik ismerik az ő invenciózus tudását, a ragyogó művészetét, amelylyel annyi tapsot és elismerést vívott ki a hangversenytermek pódiumán. Sauer barátai és hívei hiába kérték, hogy változtassa meg elhatározását, a művész kijelentette, hogy csupán még egy meghívásnak enged s ez lesz bucsufellépte. A kiüntetés bennünket ért, mert Sauer bucsuhangversenyének helyéül Aradot választotta. A művész bucsuhangversenye december 5-én lesz, amelyet Weisz Leó, a kiváló hangverseny rendező készít elő. A hangverseny, konstatálhatjuk előre, országos érdeklődésre számíthat.

* Új műsor az Urániában. A nagyszerű ünnepi műsor után ismét kiváló látványosságokból összeállított programmal lép a közönség elé az Uránia-színház. Nyolc mozgófényképből áll az új műsor, melynek egyik legkiemelkedőbb száma egy Utazás Hollandián keresztül. A virágzó királyság természeti szépségeiben gazdag vidékei vonulnak el szemünk előtt, a hollandus népelet tarkás érdekességei váltakoznak száratalan látivalóval. Nagy tetszésre számíthat az a kép, mely a különböző országokban divatos husvét szokásokat mutatja be. Etnografiai szempontból is ritka érdekességű kép ez, mert előtünk teljesen ismeretlen népszokásokat mutat be. Az előadások délután öt órakor kezdődnek. 791

AZ ARADI KOZLONY TELEFONSZÁMAI:

Szerkesztőség — 357
 Kiadóhivatal és hirdetés osztály — 151

Öngyilkos aradi szállótulajdonos.

Wittmann Károly halála.

— Az Aradi Közlöny tudósítójától. —

Arad, november 2

Az elcsüggedés, a kétségbeesés egy pillanatában fegyvert szegzett a halántékának Wittmann Károly, a Pannonia szálló, meg harmincholdas szőlő, értékpapírok és tetemes készpénz tulajdonosa. Agyonlőtte magát a saját szállodájában. 57 esztendő volt, munkában és szorgalommal gyűjtötte a vagyonát, tagja volt a törvényhatósági bizottságnak, mindenütt szereték, becsülték a minta vendéglőst, a kávést, akinél előzékenyebb, figyelmesebb vendéglátó gazdát nem igen ismertek Aradon. Fürgelakja, örökké mosolygós arca már kihűlt és megdermedt. Szófukar volt egész életében és tragikus tettének okát még a hozzá közelállóknak sem magyarázta meg egy hátrahagyott levéllel, egy elrejtett célzással, vagy valamit sejtető intézkedéssel. Mindenki talál-galja az önmagával való leszámolás okát, melyet éppen üzleti ügyeinek intézése közben, egy újabb vállalkozás küszöbén hajtott végre.

Wittmann-t állítólag börze-veszte-ségek, majd más verzió szerint nagyobb összegű váltó zsirók kergették a halálba. Vagyonához mérten ezek a veszteségek normálisak, de a ki évtizedekig éjjel-nappal gyűjt és szerez, az az első balsikernél megtántorodik és bizalmát veszti.

Az öngyilkosság részletei ezek:

Az öngyilkosság előzményei.

Wittmann, a ki körülbelül másfél esztendő óta nem lakott Aradon, október 27-ikén tért ide vissza Tulajdonát alkotó szállodájában, a Pannonia 8-as számú szobájában vett lakást. Újból állandó aradi lakosnak készült. Nem ujtotta meg Szabó Kálmánnal, a szálloda eddigi bérlelőjével kötött szerződését, hanem az üzletet két részre osztva, egyik felét, a szállodát, a maga kezelésébe akarta átvinni. Az ét-termet és sörkimerést bérbe adta Scheiber Lajosnak, a vasuti étterem bérlelőjének, aki üz-letvezetőként sógorát, Ottinger Károlyt, a Hungária kávéház volt vezetőjét állította az üzlet élére.

A jelzett időponttól az öngyilkosság elő-veléseig naponta érintkezett ügyvédjével, Keresztes Gyula dr. vármegyei főügyésszel, aki-nek feltűnt kliense izgatott és a megszokottól eltérően ekzaltált magaviselete. A szállodai étte-rem átadására vonatkozó tárgyalások és szer-ződéskötések folytak a főügyész ügyvédi iro-dájában, ahol Wittmann különös kedély álla-potát a küszöbön álló üzleti változással ma-gyarázták. Tudták, hogy amely vállalatba be-bocsátkozik, annak minden erejét oda adja és lelkiismeretes, szorgalmas iparos lévén, érthe-tőnek tartották, hogy a nagy elfoglaltság, a kü-lönböző vállalkozókkal, szállítókkal való tár-gyalások kisodorták nyugodt, flegmatikus mo-dorából.

Beteg is volt. Idegesség bántotta, éjjel aludni sem tudott rendszeren. Korán feküdt le, de kiszállt ágyából, asztalhoz ült és írt, számolt. Vagyon állományát vette számba. Pontosan kiszámította, mennyi a cselekvő, mennyi a szenvedő vagyon, a teher. Ezt a több oldalra

terjedő munkát meg is találták kézi bőrdíjé-ben. A maga számítása szerint minden teher levonása után körülbelül kétszázötvenhátezer korona tiszta vagyona volt, melyet a szálloda, a Komlóson, Szabadka mellett szerzett harminc holdnyi szőlő, értékpapírok és takarékbetétek, továbbá a tárcájában lévő több ezer koronára rugó készpénz alkotnak.

„Nem erre a világra való vagyok.”

A bérleti szerződéseket megkötötte Scheiber-rel és Ottingerrel és szombat este kezdte meg a vendéglő és szálloda leltár szerinti átvételét Szabó Kálmántól. Fáradságos és a késő éjszaka-ig tartó munka volt, mert a szálloda beren-dezése majdnem 32 ezer, az étteremé pedig körülbelül 30 ezer koronának felel meg. Ezt ugyszólván tételenként vették jegyzőkönyvbe.

A munka elvégzése után lefeküdni tért. Az éttermen áthaladva egy aradi urakból álló tár-saságnál állott meg néhány pillanatra, akik sok szerencsét kívántak neki új vállalkozásához.

— Kösönöm az urak jókívánságát — mondotta fájo hangon Wittmann — de higy-jék el, nem erre a világra való ember va-gyok én. Ilyen becsületes embernek nem is szabad léteznie manapság. Mindig másokért dolgozni, mindig másokért küzdeni, az sok egy kicsit.

A társaság nevetve fogadta a kifakadást. Vigasztalni igyekeztek az érthetetlen okokból panaszkozó embert, akinek üzleti veszteségeiről nem igen hallottak és azt hitték, hogy a tul-zott szorgalom és vagyon utáni vágy szolaltat-ták meg így a méltó maga elé tekintő em-bert. Wittmann elköszönt és aludni tért.

Reggel korán kelt. Nyolc órakor a mino-riták templomában volt istentiszteleten, onnan visszatérve sétára indult, majd megjelent üzle-tében, ahol Ottinger Károlynak rosszul létről panaszkozott.

— Lázam van, rosszul érzem magam — szólott és ismét kiment az utcára. Ismerősök-kei találkozott többek között Glück József szobafestővel is, aki épen a Wittmann által megrendelt munkát végeztette a Pannonia épü-letében. Lelkesedéssel beszélt el, hogy a jövőre való tekintettel minő átalakítási munkálatot vett ismét tervbe a szálloda épületében. Reg-geli sétájából visszatérve, a szálloda épületében lakó bérlelőt fogadta, akik az esedékes novemberi házbérrel keresték fel.

Schäffer József könyvkötő jelent meg nála először.

— Wittmann ur! — szólította meg Schäffer — behoztam a házbéremet.

Wittmann mikor átvette az összeget, igen szórakozottnak látszott, mert elfeledte azt nyug-táznai.

— Kérem a nyugtámat, figyelmeztette Schäffer.

— No látja csak, válaszolta Wittmann za-vartan, majd elfeledkeztem róla. Erre sietett a fizetett összeget nyugtáznai.

Egy másik lakóját, aki szintén fizetni akart, így támadta meg:

— Ugyan kérem hagyjanak már egyszer-békét nekem.

Kiment ezután a folyosóra és a személy-zetnek adott néhány jelentéktelen utasítást.

Az öngyilkosság.

Rövid negyed óra múlva, kilenc óra táj-ban Wittmann öngyilkosságot követett el. Szobájába vonult vissza, télikabátját le sem vetve, a divánon végig fekvve egy Szabadkáról ma-gával hozott régi rendszerű revolverrel jobb-halántékába lőtt. A lövés zajára Guzi Fe-rencné bujdosni látta. Szabó András aradi kárpites, továbbá Giler Erzsébet szállodai al-

kalmazott futottak a szobába, ahol a halálal vivódó tulajdonost találták. Jobb keze a földre esüngött és még a füstölő mordályt szorongatta, halántékából patakzott a vér. Átfutottak a szomszédban lakó Werner Miksa dr. orvosért, a telefonon értesítették a rendőrséget. Mire az orvos megérkezett már, csak a gyorsan beállott halált állapíthatta meg.

A rendőrség is megérkezett időközben. Szcsepkovszky Teofil ügyeletes rendőrhadnagy és Tisch Mór dr. főorvos jelentek meg és nekik sem akadt más teendőjük, mint a tragédia befejeztének konstataciója.

A rendőrség képviselője helyszíni szemlét és jegyzőkönyvet készített az esetről. Kihallgatta Szabó Kálmánt, Ottinger Károlyt és az egész személyzetet, akik az öngyilkosság okára vonatkozólag abszolúte nem tudtak felvilágosítással szolgálni. Elmondották az éjjeli leltározás részleteit is azt, hogy reggel az öngyilkosnál a bérlők izgatottságot tapasztaltak. Egyebet ők sem tudtak.

A vizsgálat.

A rendőrség a halott ruháját kutatta át, aziránt érdeklődve, vajjon nem hagyott-e valami levelet vagy más írást az elhunyt. Nem találtak egyebet, mint az órát és láncot. Még pénztárcája is hiányzott. Az asztalon lévő boríték szolgáltatott némi nyomot.

Kedves feleségemnek

Szabadkán.

Ez volt a felirása, tartalma pedig a kézi bőrönd kulcsa. A pénztárca hollétét megállapítandó Szcsepkovszky rendőrhadnagy feltépte a borítékot és a kulccsal felnyitotta a bőröndöt, melyben a fehérneműek között megtalálta a pénzzel telt tárcát. A kulcsot a rendőrség átszolgáltatta a leltározó hatóságnak, míg a bőröndöt Ottinger Károly vette őrizetbe.

A szomorú véget ért szállodás megrendítő haláláról Meer Mór festékkereskedő értesítette elsőnek Szabadkán lakó feleségét. Keresztes Gyula dr. is küldött táviratot és az özvegy a tegnapi esti gyorsvonattal Aradra érkezett, ahol a család régi barátja, Szuchy Károly városi tisztviselő várta Szabó Kálmán társaságában.

A tragédia okai.

A mélyen sujtott nő magával hozta fogadott leányukat is, akit Wittmann szívének minden melegével szeretett és róla bőségesen gondoskodott. Az elhunyt háromszor nősült, de házasságából gyermekek nem születtek. Egy árvaleányt fogadott házába, akit adoptált is. Mikor harmadszor megnősült, házassági szerződésében pontosan körül írta vagyonát és kikötötte, hogy ha gyermeke nem születne, akkor neje és nevelt leánya egyenlő részben osztoznak az örökség felett, de a leányka vagyonából az özvegyi jogoa haszonélvezet nem illeti nejét.

Az özvegy — mint azt Szuchy Károlytól az Arad Közlöny munkatársa hallotta, — halvány sejtelemmel sem birt arról, hogy férje utolsó útjára indult, mikor október 27-ikén tőle és gyermekétől a legvidámabb hangulatban bucsút vett. Az ősz folyamán sokszor volt elégedetlen és buskomor, mert a szabadkai szőlőben a termés minden várakozást megesufolóan rosszul sikerült. A tavaszi fagy tönkre tette a harminc holdas területet, mely annyit sem hozott, hogy a munkabérek fedezte volna a bevétel. Neje vigasztalni igyekezett, de Wittmann a rossz szüret hatása alatt elhatározta, hogy elköltözik Szabadkáról és Aradon a szálloda vezetését átveszi. E miatt szóváltás is volt a házastársak

között, mert az asszony azt akarta, hogy térjen teljesen nyugalomba, mert a vagyon jóvödelméből gondtalanul megélhetnek.

De Wittmann dolgozni akart, hogy vagyonát szaporítsa. Nem sok időt szánt magának és az étellel ugylátszik már csak egy számadása volt. Azt hitte, hogy anyagi helyzetében beállott muló zavarokat rendezni előbb és aztán öngyilkos lesz. Biztosítani akarta családjának azt a nagy vagyont, melyet az utóbbi időben ért veszteségek kissé csökkentettek. Félt a pusztulástól, a teljes anyagi romlástól. Már augusztus hónapban öngyilkosságot akart elkövetni Szabadkán. Ezt be is jelentette feleségéhez írt levelében. A levél vétele után még elég ideje volt Wittmannénak ahhoz, hogy férjét végzetes tervének végrehajtásától eltántorítsa. A levél, amelyet az özvegy megtalált tegnap az öngyilkos kéziratában, augusztus tizenötödikén kelt; ebben bucsuzik feleségétől. Vagyon állományának pontos megjelölése után néhány szóban leányáról emlékezik meg, azt írván:

„a mi szerény, jónevelésű Paula leányunkra legyen gondod.

Titket csókol

sirig szerető, szerencsétlen

Károlytök.

Az özvegy nem tudja ennek az öngyilkosságnak sem az okát adni és így csak a azoknak az ellenőrizhetlen verzióknak reprodukálására szorítkozunk, melyek tegnap és ma, az öngyilkosság hírére elterjedtek.

Állítólag Wittmann a nyár folyamán nagyobb börzeveszteség érte. A budapesti tőzsdén volt angazsálva és körülbelül kilencven ezer korona tőzsdei különbözetet fizetett. Egy második magyarázat szerint azért követte el az öngyilkosságot, mert valakiért nagyobb összegig váltózsirót vállalt, melynek előreláthatólag eleget kell tennie. Ez utóbbi verziót előtünk a családhoz közel álló Szuchy Károly megcáfolta.

Wittmann Károly.

Wittmann Károly a nyolcvanas években Arad egyik legnépszerűbb vendéglőse volt. A Nádasdy-házban levő és most Gambrinusnak nevezett sörcsarnok volt a tulajdona, mely a legelőkelőbb társaságok találkozó helye volt. Vagyon jó részét ott szerezte. Eladta az üzletet, Szabadkára költözött és ott bérelt szállodát, kávéházzal és étteremmel. Csakhamar visszajött Aradra és megvásárolta a Pannonia szállodát, melyet átalakított és bérbe adott. Ő a Hungária-kávéház bérletét tartotta meg, mely a vezetése alatt virágzó üzletté vált és a melyet másfél évvel ezelőtt adott el s újból Szabadkára költözött, ahol mint említettük szőlőtermeléssel foglalkozott.

Az öngyilkos holttestét, a rendőrség intézkedésére kiszállították a felső temető halottas házába, ahonnan holnap délután három órakor temetik.

TÖRVÉNYKEZÉS.

§ Elrabolt pénztárca. Ma kezdődött meg az aradi büntetőtörvényszéken a novemberi esküdtzéki ciklus. Babrina Pével és Józsa Ádám ellen a miatt emelt vádat az ügyészség, mert Borosjenőn egy korecsma előtt Kriznik Pétertől elraboltak egy 14 koronát tartalmazó pénztárcát. Ezenkívül tettlegesen is bántalmazták Krizniket. A mai tárgyaláson Köller táblai bíró elnökölt, a vádat Szakolczay Lajos kir. ügyész képviselte, a vádlottakat Krenner Zoltán dr. és

Szilvász László dr. ügyvéd védelmezték. A törvényszék az esküdtek verdiktje alapján mindkét vádlottat felmentette.

Roulette-barlangok a fővárosban.

— Budapesti levél. —

A rendőrség a napokban az Andrássy-úton lefoglalt egy roulette-bankot, mely kerék százhetven koronát tartalmazott. A játékban résztvevők ellen — bár ártatlan szórakozást kereső, öreg urakról volt szó — megindult a vizsgálat s az egyik játékost sietve eltoloncolták Ausztriába.

Budapesten, köztudomás szerint, tíz-tizenöt helyen, estétől késő reggelig folytatják a veszedelmesen szép és izgató játékot, a roulettet, mely már annyi embert állított a tönk és sirgödör szélére.

De erről jobb, ha nem is szólunk. Nagyon szomorú téma volna ez. Ami ellenben az Andrássy-uti magánlakásban történt, az, ha csak valamelyest is ismerjük a roulettenek Budapesten való szerepét, egyszerűen komikum.

Nevetségesen csekélyke összegről, mindössze százhetven koronáról van csak szó és alig pár emberről. S a rendőrség éppen olyan viselkedést tanúsít most ez ügyben, mintha már végzett volna is a roulette-ügygyel teljesen. Csodálatos! Hiszen egész tucat roulette-barlangról, virrasztó nagy és fényes társaságokról, hegyekké növekedett piros és kékhasu bankókról, játék közben keletkező elegáns afférokra kering a táma.

Regényeket lehetne írni a titkos, pesti roulette-ről, mely néhol majdnem ugyanoly összegekbe folyik, mint Monte-Carlóban. Aki csak valamelyest ismeri Budapest éjjeli életének rejtelmeit, könnyen rátalálhat a titkos játékbarlangokra.

Az egyik ott van mindjárt a Lipótváros közepén. A játékszenvedély következményeivel, bár erősen rejtegették, a nagy nyilvánosságnak is módjában állott megismerkednie. Csak nemrégiben hozta a hivatalos lap, hogy egy közismert, lipótvárosi ifjú gondnokság alá kellett helyezni. Ugyan mi lehetett az oka? A roulette, a roulette.

Legendákat beszélnek a beavatottak a főváros másik játéktanyájáról, mely egy belvárosi bérház első emeletén van, ahol egy igen híres dzsentri család lakik. Mágások és vidékről felránduló előkelőségek találkozóhelye ez az emelet. Az utcára néző ablakok egész éjszakán át világosak. Az arra járó korhelyek természetesen nem is sejtik, hogy mi folyik odafönn. Roulette, óriási összegben. Van olyan éjszaka, hogy tekintélyes birtokok usznak el egyszerre.

És még sok ilyen helye van Budapestnek, mert a könnyelmű uri passzióknak még mindig akadnak hódolói. S mindegyik helyen tízezrek, százezrek forognak egyetlen éjszakán. Nem úgy, mint az Andrássy-uti lakásban, ahol csak nagy kinnal lehetett százhetven koronát összehozni és elfoglalni. S érdekes, hogy a rendőrök mégis ide jöttek először.

MULATSÁGOK.

(=) A máriaradnai magyar daláregyesület november hó 7-én a „Bálics“-féle vendéglő télikertjében táncos egybekötött jótékony célú hangversenyt rendez.

HIREK.

— Bleriot Budapesten. Fővárosi tudósítónk jelenti: Bleriot, aki hétfőn Bukarestben nagy közönség előtt sikeresen felszállott, ma Budapestre érkezett. Délben Szápáry Pál gróf társaságában ebédelt a Pannónia-szálló-éttermében.

— A városi képviselőválasztások ügyében a következő meghívások közlésére kérték föl bennünket:

Meghívás. Van szerencsém Arad sz. kir. város II. választókerületéhez tartozó t. polgártársaimat törvényhatósági bizottsági tag választása céljából november 4-én d. u. 6 órára a „Vass-szálló” külön termébe jelölés céljából meghívni. — Ugyancsak van szerencsém a III. kerület t. választó polgárait f. évi nov. 6-án esti 8 órakor a „Mókus”-hoz címzett vendéglőbe hasonló célból szintén meghívni. Müller Károly.

Meghívás. Az aradi függetlenségi és 48-as pártnak a II. kerülethez tartozó választópolgárait felkérem, hogy a II. kerületben üresedésben levő két törvényhatósági tagsági hely betöltése ügyében f. évi november 4-én, csütörtök este 8 órakor a Jópásztor vendéglőben megjelenni sziveskedjenek. Vizer Lajos, kerületi elnök.

Meghívás. Pártunknak, az aradi függetlenségi és 48-as pártnak régi gyakorlata az, hogy a törvényhatósági bizottsági tagválasztások alkalmából a választókerületek polgárait a párt kerületi elnökei hívják össze jelölőrekeztetle. Ehhez képest kérem a III. kerület polgárait, hogy pénteken, e hó 5-én este 8 órakor a jelölés megejtése céljából a Mókus-hoz címzett vendéglőben megjelenni sziveskedjenek. Szalay Arnold dr., ker. elnök.

— Árverés a pécskai plébánián. Ma tartották meg a pécskai róm. kat. plébánián a Szathmáry Gejza könyveire elrendelt árverést. Egy komárommegyei könyvkereskedő-cég kérte meg az árverést, amelyre heten jelentkeztek. Az aradi minorita-rendház nevében Gaberdeán Rezső áldozár jelent meg és árverezett a könyvtárra, amelynek becsértéke 11.800 korona volt, de amelyet mégis csak 4110 koronáért árvereztek el. A könyvtárt a minorita-rendház szerezte meg az árverésen. Mint Pécskáról jelentik, Szathmáry ma jelentkezett Csernoch János püspöknél, hogy vallomást tegyen hirtelen történt eltűnéséről. A püspök egyébként legutóbb körlevélben tudatta papjaival, hogy Szathmáryt felfüggesztette állásától.

— A görögországi katonaforradalom. Athénből táviratozzák: Mavromichalis miniszterelnök kijelenti, hogy a lázadást, hála a hadsereg és a haditengerészet oszadlatraméltó magatartásának, néhány óra alatt elnyomták. Ez a kínos ügy immár a bíróságok előtt van, amelyek a bűnösök kikutatásával és büntetésük megállapításával vannak elfoglalva. Kumundurosz volt tengerészeti miniszter azt kívánja, hogy díjak tűzessenek ki az elmenekült tisztek fejére. Az áldozatok családjai nyugdíjat kapjanak és a lázadás elnyomásában résztvevő tisztek és közlegények számára külön érem alapítassék. Több képviselő azt válaszolja, hogy a tisztek és a legénység csupán kötelességüket teljesítették. Kumundurosz követeli továbbá, hogy a lázadók ellen a rabló- és kalóz-törvényt alkalmazzák, amely szerint ezek családtagjai más lakóhelyre utasítandók. — Egy másik távirat jelenti: Az alsóbb tisztek mozgalmá fenyegető mérvet kezd ölteni. A korfui katonaiskola volt hallgatói, akik csak főhadnagyk lehetnek, korlátlan előléptetést követelnek. A kormány szigorú intézkedésekre készül.

— A főkapitány tervezete a rendőrök és tüzoltók fizetésrendezéséről. Holnap délután kezdi meg munkáját a szervező-bizottság, hogy a legutóbbi közgyűlés által visszaadott fizetésrendezési javaslatot, mely hatszáz városi alkalmazottról gondoskodik; ezer és egyféle szempontból széjjelszedje, majd újból összerakja, de fővezérelvül soha sem tévesztvén szem elől a város üres kasszáját, a polgárság adózó képességét. A legnagyobb panasz a közgyűlésnek az volt az eredeti tervezettel szemben, hogy abból hiányzik a *szociális* lelkiismeret szava, mert a rendőrség és tüzoltóság fizetése oszokban. Most Sarlot Domokos főkapitány siet a szervező bizottság segítségére és maga készítette tervezetét bocsátja a rendelkezésére.

A rendőrök és tüzoltók fizetésrendezését Sarlot ezzel a beosztással világítja meg:

A nyomozórendőri, a gyalog- és lovasrendőrmesteri fizetés 5. éven alóli szolgálati év után 1200, 5 évi után: 1300, tíz után: 1400 kor.; lakbér 300 kor. lenne; a jelenlegi fizetésnél és drágasági pótléknál e tervezet szerint ezek többet kapnának 122, illetve 163 koronával. — A kerületi biztos, rendőrfővezető, fogdalfelügyelő, tüzoltó csővezető 5. éven alóli szolgálati év után 1000 kor., 5 évi után 1100 kor., 10 évi után 1200 kor., lakbér 240 kor. — Rendőrtizedes, tüzoltósegédesővezető, tüzoltó kürtös 5. éven alóli szolgálati év után 950 kor., 5 évi után 1000 kor., 10 évi után 1100 kor., lakbér 240 kor. — Első osztályú gyalogrendőr, első osztályú lovasrendőr, tüzoltó 5. éven alóli 850 kor., 5 év után 900 kor., 10 év 1000 kor., után lakbér 240 kor. — Másodosztályú gyalogrendőr, másod- és harmadosztályú lovasrendőr 5. éven alóli 800 kor., 5 év után 850 kor., 10 év után 900 kor., lakbér 240 kor. — Természetesen az utóbb felsoroltak fizetése is emelkedést mutat a mostani fizetéssel és drágasági pótlékkal szemben.

Sarlot főkapitány ezt a javaslatot alapos és mindenben megállható érvekkel indokolta meg. Mint értesülünk, a holnapi ülés elé kerül egy olyan javaslat is, mely a fogyasztási adóhivatal alkalmazottainak a statusból való kikapcsolását fogja proponálni, míg a többi tisztviselőre nézve azt az elvet állapítja meg, hogy azok a most elfoglalt állásban eltöltött szolgálati éveknél megfelelően soroztassanak be fokozatokba és osztályokba. A rendezés így módon sem róna jövő évre 78 százaléknál többet a lakosságra.

— Lelkészeválasztás Battyonyán. Vasárnap volt Battyonyán a ref. lelkészeválasztás. Leadott 103 szavazat. Ebből Bugyi János erdőgyoroki rendes lelkész 5, Baróthy István igazfalvi helyettes lelkész 9, Hetessy Kálmán dt. félégyházi h. lelk. 25 és Nádházy Bertalan békési segédlelkész 64 szavazatot kapott, amely alapján az elnök Nádházy Bertalant a battonyai református egyház megválasztott papjává nyilvánította, amit a hívek lelkes éljenzéssel vettek tudomásul.

— Az árucarnokot eladták. Hosszu ideje, hogy az Aradi Arucarnok Részvénytársaság a felszámolást kimondta. A részvénytársaság az Asztalos Sándor- és a Hunyadi-utcaikat összekötő csarnokot nagy reményekkel építette, amelyek azonban nem váltak be; a csarnok elárúsító helyei használatlanul maradtak, amire a társaság elhatározta a felszámolást. Az épületet eddig bérbe adták ki s most azt a részvénytársaság felszámolója: Lusztig Andor és Domán Ignác eladták. Az épület Asztalos Sándor-utcai részét Eckert Fülöp kékfestő vette meg, a Hunyadi utcai részt pedig Czettel Fülöpné. Az eladás folytán valószínűleg rövidesen be is fejezik az árucarnok részvénytársaság felszámolását.

— Rabbiválasztás. A buttyini izraelita anyakönyvi kerület rabbijává Grosz Péter debreceni segédabbát választották meg, aki magyar és német hitszónok. Az ünnepélyes beiktatás 3 hét múlva lesz.

— Mahler György beszámolója: Ujszentannán október hó 31-ikén reggel 7 órakor érkezett meg Mahler György, a kerület képviselője, Lázár Zoárd dr. képviselő és néhány eleki híve kíséretében, hogy választói között a beszámolóját megtartsa. Fogadtatására kivonult a zenekar. Vass Dezső jegyző a község és a választó kerület nevében, Mandl Antal, az ujszentannai 48-as párt alelnöke, a párt nevében üdvözölték a képviselőt. Tíz órakor a városház előtti téren gyülekeztek össze, ahol Mahler György képviselő előbb német, aztán magyar nyelven fejtegette nézetét, állást foglalva az önálló bank mellett; hogy ha van kibontakozás, úgy csak a függetlenségi párt hozhatja létre, amiért is kitartásra buzdítja választóit. Egyben megköszönte úgy a szives fogadtatást, mint a bizalmat és további jó indulatáról biztosította őket. Lázár Zoárd képviselő az önálló bank szükségességét ismertető beszédet tartott. Felszólaltak még Szimonisz László dr. és Fogassy László, szintén az önálló bank érdekében. A képviselő tiszteletére a kaszinó helyiségében bankettet rendeztek.

— Emlékezés a halottakra. A megemlékezés virágai borították el tegnap az aradi temetők sírjait. Az ősz utolsó virágjaival koszorúzott, kis mécsesekkel világított sírok között áldozott mindenki halottak napján az elköltözöttek emlékének. Testületek, egyesületek nagy csoportokban keresték fel elhunyt tagjaik sírját, a gyermek szülője sírjához, a testvér testvéreéhez, a szülő gyermekéhez zárandokolt, hogy virágokkal, koszorúkkal diszítse fel azokat. Az öreg honvédek és az Aradi Nemzeti Szövetség elnöksége a szabadságharcban elesett honvédeknek, Vécsey tábornoknak és Lenkey ezredesnek sírjára tettek virágokat. A színtársulat tagjai megkoszorúzták Spányi Lenke, Fóris Pista, Bács Károly, Bácsné Maar Julia, Karácsonyi Mariska és Nyilasi Mátyás sírját, az Acsev. tisztviselői és alkalmazottai Boros Béni és Vásárhelyi Béla sírját. A Tornaegyesület tagjai testületileg jelentek meg a tavaly elhunyt Nagy Sándor tornatanár sírjánál, ahol Matusik Márton tanár mondott emlékbeszédet. A Lövészegyesület Náray Imre és Kövér Gábor sírjára tett koszorút.

— Letartóztatott miniszteri tisztviselő. Fővárosi tudósítónk telefonálja: A budapesti rendőrség ma letartóztatta Pollák Agoston kereskedelmi miniszteri számellenőrt *harmincegy rendbeli magánokirathamítás vádjá miatt*. A számellenőr délutáni foglalkozásul az Osztrák-magyar első általános tisztviselő-egyesület pesti takaré- és előlegtársulatánál volt alkalmazásban 1906-tól ez év júniusáig. Állását bünyös manipulációkra használta fel. Több betevővel bizalmas viszonyban volt, akik azután megbízták osztályok felvételével és betéti könyvek kezelésével. Pollák a bizalommal visszaélve kisebb-nagyobb összegeket vett ki a betétekből és a betéti könyvet vegyi tintával meghamisította. A hamisításokra a felek végre is rájöttek és feljelentették Pollákot, akit ma a rendőrség letartóztatott. Az elsikkasztott összeg 22000 koronára rug.

— Eljegyzés. Eibenschütz Mór szabadhelyi segédjegyző eljegyezte Heller Ignác leányát, Jenykét, Aradról. (Minden külön értesítés helyett.)

— Kell Manó cég ajánlja párisi divat különlegességeit. Telefon szám 673 131

— Házassulandók figyelmét felhívjuk Bruckner Lipót dus választéku butorraktára. — Neuman-palota. 3701

— **Novemberi előléptetések a Máv.-nál.** Az államvasutak aradi üzletvezetősége területén nagyobb előléptetések történtek november elsejével: A főtisztviselők közül előlépett *Farkas Ernő* felügyelő, központi forgalmi főnök, *Marzós Iván* főellenőr, kereskedelmi előadó, *Bedeus Károly* báró főellenőr, a forgalmi szolgálati kiadások ellenőrségének vezetője és *Fenster Alajos* főmérnök, a szolnoki mozdonyfűtőház hivatalfőnöke.

Továbbá a többi tisztviselők közül:

VII. fizetési osztály első fizetési fokozatába előlépett az ellenőrök és mérnökök közül *Bachó János*, *Für Vilmos*, *Szabó János*, *Tausch Rezső*, *Nagy Sándor*, *Kovács József*, *Hitel Dénes*, *Gábor György*, *Csáky István* ellenőrök, *Waller József* mérnök, *Pariche Lajos*, érkeseredi *Andrássy István*, *Mágori János*, *Baum Ferenc*, *Munzách Gusztáv* ellenőrök.

A VII. fizetési osztály 2-ik fizetési fokozatába előlépett ellenőrök: *Nagy Antal*, *Rumy Mihály*, *Béla János* gróf.

A VIII. fizetési osztály első fizetési fokozatából a VII. fizetés harmadik fizetési fokozatába előlépett: *Balassa Ernő*, *Pokorny Elek*, *Bartos Károly*, *Riemer Adolf*, *Pongrácz Károly*, *Kuszál József*, *Mohai Ádám*, *Kovacssek Vencel*, *Valkai András*, *Mendlik Béla*, *Fröhlik József* ellenőrök, *Erdős Mór* mérnökké és *Hamburger D. Mór*, *Sztancs Sándor*, *Doroghy Béla* ellenőrök.

A VIII. fizetési osztály első fokozatába előléptetett hivatalnokok: *Aradszky Joachim*, *Rózsa János*, *Szöke Bernát*, *Ligeti Hugó*, *Nagy Vilmos* Sándor, *Reich Gyula*, *Szántó Sándor*, a mérnökök közül: *Bócz Károly* és *Wirtschaftler Aron*, *Bnócz Friyes*, *Weltmann Henrik*, *Adler Oszkár*, *Ruzitska Lajos*, *Molitorisz József*, *Farkas Jenő* és *Polifka Odón*, a fogalmazók közül: *Martinovits Róbert dr.*, *Salix Jenő dr.*

A VIII. fizetési osztály második fokozatába: *Biedermann Ferenc*, *Kosztolányi Imre*, *Láposy Aladár* hivatalnok és *Jobbágy István* mérnök.

A VIII. fizetési osztály harmadik fokozatába előlépett hivatalnokok: *Herskovits Dezső*, *Lóvy Sándor*, *Steiner Ede*, *Ritt Gyula*, *Stine József*, *Schmiedt János*, *Horváth Manó*, *Benedek István*, *Vas Dávid*, *Tallos Zoltán*, *Buseczky Béla*, *Deutsch Dávid*, *Narasdy Géza* Kálmán, *Friedrich Adolf*, *Csatkó János*, *Topperczér Adolf*, *Gedinger Géza*, *Bárthy István* Gyula, *Dessewffy Zoltán*, *Szabó Béla*, *Hacker Sándor*, *Kopp Aurél* Sándor, *Tarnay János*, *Árvai Imre*, *Fischer Sándor* és *Fehér Sándor*.

A IX. fizetési osztály első fokozatába előlépett hivatalnokok: *Derravics Jenő*, *Husserl József*, *Vásárhelyi Ferenc*, *Ney Lajos*, *Gál Sándor*, *P. Nagy Dezső*, *Hegedüs Bálint*, *Walter Jenő*, *Nuti V. János*, *Lévai János*.

A IX. fizetési osztály második fokozatába előlépett hivatalnokok: *Jakab Samu* István, *Gál János* és *Kiss István*.

— **Doktorra avatás.** *Mayer Imre* aradi származású, párkányi római kat. plébános, pápai kamarást a napokban avatták ünnepélyesen a budapesti tudomány-egyetemen a római és egyházjog tudorává.

— **Megcáfolt öngyilkossági hír.** A budapesti rendőri sajtóiroda ma a következő jelentést adta ki: „Egyes lapok *Arkay Dalma* 18 éves, *Arkay Andor* dr. ügyvéd leányának öngyilkossági kísérletéről írnak. A közlemények szerint *Arkay Dalma* jegyeseivel való összekülönbözése miatt tegnap este leugrott volna az *Üllői-ut 16b* számú ház második emeletéről, súlyosan megsérült s a lakásán ápolják. A hír teljesen valótlan. *Arkay Dalma* a lépcsőn lemenet lecsuszott és elesett, de sérülést nem szenvedett, öngyilkosságról szó sincs, nincs is jegyese, akivel összevezethetett volna.

— **Pályázat kiházasítási jutalékokra.** Az „*Aradi Izr. Kiházasító-Egylet*”, mint minden évben, az idén is több kiházasítási jutalmat adományoz, amelynek elnyeréséért aradi illetőségű, izr. hitközségi tagok jó erkölcsű és szegény, egész vagy félárva gyermekei pályázhatnak. A kellően felszerelt kérvények nov. hó 15-ig *Kohn S. N.* elnöknel személyesen adandók át.

— **Kossak csász. és kir. udv. és kamara fényképész műterme.** *Weitzer János-utca 3. sz.* Telefon 657. 2811

— **Birtokvétele.** A néhai *Plesch Lipót* tulajdonában volt pécskai-uti szőlőt a hozzátartozó épülettel, a mint értesülünk, az örökösök eladták az aradi *Neuman testvérek* cégnek 95,000 koronáért.

— **Gyilkosság Paulison.** *Paulison Poján* *Nikolaj* *Sztejka* tegnap reggel egy doronggal megtámadta *Szász Demeter* ottani lakost s úgy fejbe ütötte *Szászt*, hogy az nyomban meghalt. A kir. ügyészség elrendelte az elhalt felboncolását; a gyilkosát letartóztatták.

— **Megégett gyermek.** *E. Simándon* tegnap délben *Albicz Mitru* egy éves fiúcska háttal az égő parázsba esett és annyira összeégett, hogy iszonyu kínok közt meghalt. A gondatlan szülők ellen a kir. ügyészség megindította a büntető eljárást.

— **Adomány.** *Bartha István* ur a nyugdíjaztatásából kifolyólag néhai *Boros Béni* sirjára szánt koszoru megváltása címén 10 koronát adományozott az aradi vesztőhelyre az *Aradi Közlöny* útján.

— **Öngyilkos katonák.** Egyik fővárosi estilap mai száma jeleníti: A múlt hét végén a *Forgács* laktányában *László Mátyás* kapitány egy legénnyel kiütötte a köpöcsészét, melyet az elfelejtett kitisztítani. A katona beteg lett ettől, majd szegényben felakasztotta magát. Hasonló eset történt a *Fő-ut 68.* szám alatti kaszárnyában, ahol *Grenzberger Ádám* kaptárt egy kapitánya összeszidta, mire az a büntetéstől való félelmében szolgálati fegyverével fobelötte magát.

— **A munka áldozata.** A waggengyárban *Palotás Mihály* 42 éves, családos ember olyan szerencsétlenül esett le egy állványról, hogy életveszélyes sérülései következtében harmadnapra kiszüvedett. *Palotást* feleségén kívül hat kiskorú gyermeke siratja.

— **Születések, halálozások és házasságok.** Az aradi anyakönyvi hivatalban november 1. és 2-án a következő születéseket és halálozásokat jelentették be és házasságokat kötöttek: *Született:* *Mikolacianu Mihály* fuvarosnak *Tivadar* nevű fia, *Opletán Lajos* kőművesnek *Rozália* nevű leánya, *Akán Bálint* máv. felvigyázónak *Bálint* nevű fia, *Kaufmann János* kazánkovácssegédnek *Péter* nevű fia, *Treifeld Dávid* női szabósegédnek *Borbála* nevű leánya, *König Mihály* asztalossegédnek *Katalin* nevű leánya, *Cinhandu György dr.* szentszéki előadó ülnök, hittudor *Viorel* nevű fia. *Meghalt:* *Hajka Ignác* 75 éves kisbirtokos, *Bajnák Béla* 13 éves fű, *Stoics Anna* 20 éves cseléd, *Kis Lajos* 20 éves cipészsegéd, özv. *Flerák Sámuelné* 79 éves magánzóné, *Turák Jánosné* 68 éves magánzóné, *Kis Sándor* 1 éves fű, *Hilschenkopf István* 1 hónapos fű, *Jakovits Gyula* 7 hónapos fű, *Tóth Krisztina* 1 hónapos leány, *Tóth Gábor* 3 éves fű, *Bieger Vazul* 31 éves sütősegéd, *Kovács Lajos* 2 éves gyermek. *Házasságok kötöttek:* *Cseke Ferenc* házimester *Manscher Franciskával*, *Misegyi János* eszmadia *Frola Annával*, *Szűcs Mátyás* acsoev. fékező *Vacsko Juliannával*, *Kovács Péter* béltisztogató *Selb Juliannával*, *Moravosek József* cipészsegéd *Länger Annával*, *Ignucza György* sütősegéd *Kondor Rozáliával*.

— **Perzsa szönyegraktáramat a Neuman-palotában** *Széchenyi-utcai* oldalon megnyitottam. Szíves partfogást kérek. Tisztelettel *Schwarcz Zsigmond.* 8811

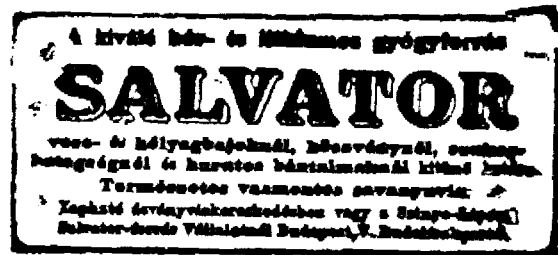
— **Menyasszonyi kelengyék szolid, szakavatott** kivitelben legelőnyösebben beszerezhetők *Heim J.* cégnél *Arad*, gróf *Nádasdy* palota, *Szabadság-tér 20.* 3407

— **Szabó féle pármái ibolya szappan** a szappanok ideálja. Rendkívül kellemes illata s bőrpuhító üdítő hatása olyan, hogy egyetlen külföldi szappan sem vers-nyezhet vele. Ha igazán finom szappannal akar mosdani, felesleges, hogy drága külföldi szappant vegyen. Egy darab 70 fill., 3 drb. 2 kor. Készíti *Szabó Béla* pipere-szappangyáros *Miskolcon*. Kapható *Aradon* *Vojtek és Weisz*, *Hánzu Nesztor* és *Hegedüs Gyula* cégeknél. 3943

— **Felhívjuk az uriközönség figyelmét** *Hirsch Antal* uri szabó műtermére, *Andrássy-tér 18. sz.*, hol a legfinomabb szövetekből elegáns és olcsó ruhák szerezhetők be. 3632

— **Kobrak cipők** legjobbak a világon! Csak *Lányi Marcellánál* a színházzal szemben, *Atzél Péter-utca 1.* kaphatók. 3884

— **Francia likőrök** legbiztosabb készítésére, — **házilag** — a likőr aroma 1 üveg 60 fillér *Vojtek és Weisznál.* 17

TARKASÁGOK.

(A tót és a viz.) Mulatságos jelenet volt tegnap az *Andrássy-téri* egyik kávéházban. Az aradi vásárra egy fiatal gyolcsos tót is eljött, aki üzletfelével bement a kávéházba tárgyalni. A szegény tót atyafi nagyon furcsán érezte magát az elegáns kávéházban, mert ő még soha ilyen előkelő helyen nem volt.

Miután egy csésze fekete kávé elfogyasztott, a pincér szokása szerint négy pohár friss vizet tett az asztalra. A tót ember nem ismerte a kávéházi szokásokat és azt hitte, hogy az eléje tett italokat okvetlen el kell fogyasztani. Egymás után felhajtotta a négy pohár vizet és tovább tárgyalt. Az előzékeny pincér azonnal ott termelt, hogy az üres poharak helyébe friss fizet vigyen. Amikor az újabb négy pohár vizet letette az asztalra, a gyolcsos tót valóságos gyilkos szemeket meresztett a pincérre, aki nem tudta mire vélni ezt. Gyorsan eltávozott hát a barátságatlan idegen asztaltól. Amint néhány perc múlva arra ment, csodálkozva látta, hogy a poharak ismét üresek: a tót férfi már azokat is kiitta. Előzékenyen odalépett, hogy megint friss vizet vigyen. A fiatal tót megfogta a karját és dühösen rákiáltott:

— Mit akarja?

— Vízet akarok hozni.

— Nahát, ha maga még négy pohár vizet akarja velem megitatni, akkor kapja tőlem négy nagy pofont.

(*Wittmann tanítványa.*) Szegény *Wittmann Károlyról*, az öngyilkossá lett vendéglősről beszéltek ma ezt az apró történetet.

Amikor vendéglős korában a kis borfiukat fölvette, mindig kioktatta őket, mielőtt megengedte, hogy a vendéglőben kiszolgáljanak.

— A jó pincér mindig azt teszi, — magyarázta *Wittmann* a borfiuknak, — hogy mikor a vendég pohara kiürül, azonnal megkérdezi tőle: parancsol-e még innivalót? A jó pincér soha nem engedheti, hogy a vendég kopogjon az asztalon és pincér után kiáltozzék. A kopogtatást a jó pincér nem hallgathatja.

Ezt a tanítást egy naiv, tizenkét éves borfiu szösz szerint vette. A mostani *Gambrinus-vendéglőben* *Wittmann*nál kezdte működését a fű, aki a belépése után való napon folyton azt figyelte: hol kopog valamelyik vendég. Amikor egy szomjas vendég erősen zörgött a sörös pohárral és pincért követelt, odasietett a fürge borfiu és magyarázó hangon figyelmeztette:

— Ne tessék kérem kopogni.

— Már miért ne kopognék?

— A *Wittmann* ur azt mondta, hogy egy jó pincér soha nem engedheti meg azt, hogy a vendég zörögjön. Jó lesz hát, ha nem tetszik itt dörömbölni.

(*A rendőr és a gyerek.*) A *Boros Béni-téren* nagy csődület támadt ma délután. Egy rendőr egy bömbölő gyereket hurcolt és kiméltlenül ütötte testének a nyaka és a talpa között elterülő legérzékenyebb részét. A tömeg közül, amely összevörösödött, ilyen hangok hallatszottak:

Micsoda rendőri brutalitás. Már a gyerekeket is úgy hurcolják a rendőrök, mint a részeg embereket.

Egy uriasan öltözött férfi ekkor a rendőrhöz lépett és felelősségre vonta:

— Hogy meri maga ezt a gyereket elhurcolni? A rendőrnek nincs ahhoz joga, hogy a gyerekekkel is úgy bánjon, mint a gonoszlevőkkel.

A rendőr nyugodtan felelt:

— Ne avatkozzon az ur az én magánügyembe.

— Ez magánügy? Mikor nevezik magánügynek azt, ha egy rendőr egy gyereket elcipel?

— Akkor, — felelte a policáj — ha az a gyerek — az a rendőrnek.

ÜVEGBŐL TÁPLÁLT

gyermek rózsa és teli arcukká, erősekké és életvidámakká válnak, ha

SCOTT-féle csukamájolaj EMULSIÓ-t adnak nekik.

A Scott-féle Emulsió-ban

Az Emulsió vásárlásánál a SCOTT-féle módszer védjegyét — a halaszt — kérjük figyelmesen megnézni.

levő tiszta és könnyen emészthető táplálék, gyorsan jóváteszi a táplálkozásnak akármely fogyatkozását. 5741/2

A SCOTT-féle EMULSIÓ-t nagyon szeretik krémszerű ízéért. Kitűnő bármilyen okból eredő erőhiányt és gyengeség ellen.

A SCOTT-féle EMULSIÓ a legkiválóbb.

Egy eredeti üveg ára 2 K. 50 fillér. Kapható minden gyógyszertárban.

KÖZGAZDASÁG ÉS KÖZLEKEDÉS.

Ujradíj heti gabonavásár.

— Az Aradi Közlöny tudósítójától. —

Ujradíj, nov. 2.

Az időjárás, noha már november hónapban vagyunk, még mindig enyhe jellegzetűnek mondható és mint ilyen a mezőgazdasági állapota kedvező.

A gabonaüzlet irányzata lanya.

A mai piacon eladásra került:

800 mm. buza	14.20—14.40
600 mm. tengeri	5.30—5.40
Névleges jegyzés rozs	9.20—9.30
Névleges jegyzés zab	7.10—7.20
Névleges jegyzés árpa	6.80—6.90

A gabonaárak 50 kilogrammonként koronátban értendők.

Budapesti áru- és értéktársaság.

Távirati tudósítás.

Budapest, november 2.

Amerika 1/2-él olcsóbb. Kínálat kielégítő, vételkedő gyenge, 8t ezer mm. 10 fillérrel olcsóbb.

As árak 50 kilogrammra számítva:

	Déli sárlat	2 órai sárlat
Tengeri 1910. májusra	6.81—6.82	6.81—6.82
Buza 1910. áprilisra	14.01—14.02	14.02—14.03
Zab 1910. áprilisra	7.59—7.60	7.58—7.59
Ros 1910. áprilisra	10.11—10.12	10.11—10.12
Buza 1908. októ. erre	11.61—11.62	11.63—11.64

Zárul 5 órakor.

Centrák hitelrészvény ... — — — 659 —

Budapest-kőbányai sertéskereskedelem.

— November 2. —

Magyar elsőrendű: Öreg nehéz páronként 400 kilogramm felül súlyban — fillérig; közép páronként 400—400 kilogrammra terjedő súlyban — fillérig; fiatal nehéz páronként 320 kilogramm felül súlyban 146—48 fillérig; fiatal közép páronként 251—320 kilogrammra terjedő súlyban 146—150 fillérig; könnyű páronként 240 kilogrammra terjedő súlyban 140—150 fillérig.

Sertésleltétel: október hó 28. napján volt készlet 23737 darab, október 29. napján felhajtott 13 darab, okt. 29. napján elszállított 362 darab, október 30. napjára maradt készletben: 23.438 darab. A hízott sertés üzlet irányzata csendes.

NEMZETI SZÍNHÁZ.

Szerda, 1909. évi november hó 3-án:

C) bérlet.

C) bérlet.

A lilium.

Színmű 4 felvonásban. Írták: Pierre Wolff és Gaston Leaur. Fordította: Heltai Jenő.

SZEMÉLYEK:

De Maigny gr. Kesztyer E.	Christiane	Kápolnay J.
Chabreloche Varnay Jenő	Odette	Novák Irén.
Arnault Dely Lajos.	Denise	Harmath J.
Gerard Beregi S.	Cernay	Ditroi Mór.

Közdete este 7 és fél órakor.

URÁNIA SZÍNHÁZ.

(Báró Simonyi-utca 1. szám, Szabadság-tér mellett.)

Műsor 1909. november 3-án, szerda

1. Fájdalomcsillapító Humoros — 2. A hontalan Dráma
3. Pierrot aima. Humoro. — 4. A kis árva. Dráma.
5. — Utazás Hollandián keresztül Természet után — 6. A lantos. Életraj. — 7. Szob. fogás. Humoros. — 8. A hűvét különböző országokban.

Előadások délután 5 órától kezdve.

Helyárak: I-ső hely 1 kor., II-ik 80 fill., III-ik 60 fill., IV-ik hely 40 fill., V-ik hely 20 fillér.

Az előadásra bármikor be lehet menni.

Az előadások alatt a cs. és kir. 23. gyalogezred zenekara játszik. — Cukraszda.

A KÖZÖNSÉG KÖRÉBŐL.*

Tekintetes Szerkesztő ur, sziveskedjék alábbi panaszomnak helyet adni:

Az aradi községi bíróság útján beküldött nekem egy üzletfelem, a tartozása fejében 31 korona 84 fillért. Mikor a pénz átvétele végett jelentkeztem, az adóügyi hivatalban kijelentették, hogy a számvevőség mindaddig nem utalja ki a pénzt, amíg hátralékban levő adómat ki nem fizetem. A közönség megítélésére bizom ezt az eljárást, amely alighanem példátlanul áll az adóbehajtások viharos történetében.

F. T. aradi kereskedő.

NYILTTÉR.*

Ma és minden este

a „Vadászkürt“ vendéglőben

Gergely Vilmos

ujjonnan szervezett elsőrendű zenekara

•hangversenyez. •

Dr. Székely Ferenc ügyvéd

ügyvédi irodáját

Andrássy-tér 3. sz. alatt

(Neuman-ház.)

megnyitotta.

* Az ezen sorok alatt közlő tekéért nem vállal felelősséget a szerkesztő.

Tüzifa eladás.

Van szerencsém a n. é. közönség becses fudomására hozni, miszerint mindennemű és osztályu, saját erdőmben termelt

TÜZIFÁT

ajánlok azonnali szállításra guravoji és almás-csillli faraktáramból, I. rendű bükkhasáb vagononként pr. 10000 kgr. ab vagon Arad állomás K. 136-75.

Ezenki ül ajánlom legjobb minőségű, száraz, ölbe rakott tűzifát, hasábfát 24 koronától feljebb, továbbá bognár- és kádárfát, Arad, Nagyváradi-ut 2/a, a viadukttal szemben levő faraktáramban és jó minőségű 4109

téglámat is.

Árak megtudhatók és megrendelés feladható

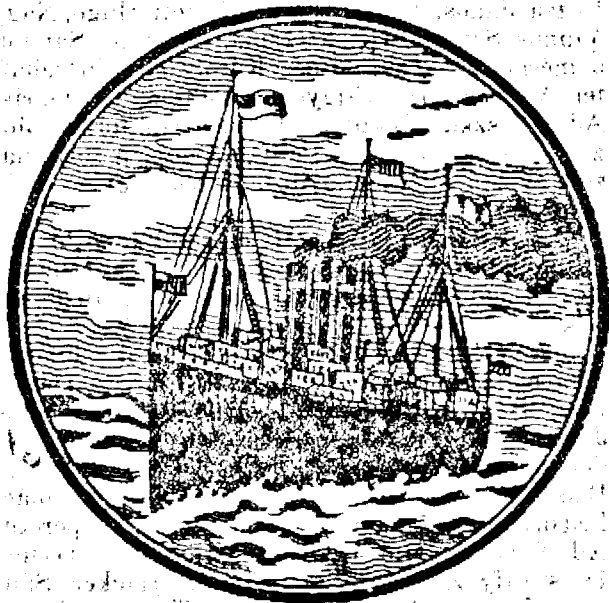
NACHT VIKTOR tulajdonosnál

Arad, Petőfi-utca 8. sz. Telefon 324. sz.

Nacht Viktor,

fakereskedő és téglagyáros.

Városi és megyei telefon 609

Szájról-szájra jár a hír, hogy a

Tea-saison

— beálltával csakis az —

Atlantika

kávé és tea behozatalnál

fedezhetjük fűszer- és illatszer szagától mentes, tisztán kezelt 421

Tea és Rum

— szükségletünket. —

Atlantika

kávé és tea behozatal

Arad Andrássy-tér 20. Fischer Eliz. palota

Pénzt

jelzálog, amortisatio és váltó fedezetre földbirtokra és városi bérházakra legelőnyösebben közvetít

Szücs F. Vilmos

Aradon, Karolina-uta 8. sz. saját ház a fiók posta mellett.

Legalkalmasabb karácsonyi és ujévi ajándékok!

Helyi telefon 635.

Vidéki telefon 635.

Nagy raktár

Weisz és Benjamin

kézimunka és rövidáru üzlet ARAD, Andrassy-tér 22.

Ajánljuk az újonnan érkezett nagyon szép kezdett és kész kézimunkáinkat valamint min ennemü rövidáru és női divat külön-egességeinket

női férfi és gyermek szövött árukban u. m. harisnya, keztyű, valódí Benger-féle trickó ingek és nadrágok, nagy választék gyermekruhák, karakül télikabát, fejkötő sapka, és karmantyukban.

Vidéki megrendeléseket pontosan és gyorsan eszközöljük.

Szolid árak és pontos kiszolgálás.

Védjegy: „Horgony”

A Liniment. Capsici comp., a Horgony-Pain-Expeller

pótléka

egy régióknak bizonyult háziszser, mely már sok év óta legjobb bedörzsölésnek bizonyult kőszvénynél, szúrnál és meghűléseknél.

Figyelmeztetés. Silány hamisítványok miatt bevásárláskor óvatosak legyünk és csak olyan eredeti üveget fogadjunk el, mely a „Horgony” védjeggyel és a Richter cégjegyzéssel ellátott dobozba van csomagolva. Ára üvegekben K—80, K 1.40 és K 2.— és úgyszólván minden gyógyszerárban kapható. — Főraktár: Török József gyógyszerésznél, Budapest. Dr. Richter gyógyszerára az „Arany oroszlánhoz”, Prágában, Elisabethstrasse 6 neu.

3585

Szénüzletünket

jelentékenyen megnagyobbítva

Andrassy-tér 14. sz. Hermann-palotából

Boros Béni-tér 2. szám

áthelyeztük.

A közeledő fűtési időnyre bármily mennyiséget akár azonnali szállításra, akár előjegyzésre a fűtési időny tartamára e hó folyamán

kedvezményes árakon

eszközlünk s igen ajánljuk ezen önként nyújtott előnyt igénybe venni.

Becses rendelvényeit új irodánkban úgy mint eddig személyesen, levelező-lapon vagy

Telefon szám 139.

kérjük s jegyzünk figyelmes és gondos szolgálatainkról biztosítva, kitünő tisztelettel

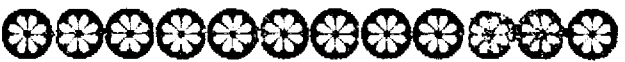
Kneffel Károly és fia

szénnagykereskedése

Boros Béni-tér 2.

Kneffel-ház.

1451

APTAMÁSI

TRONKGYÓGVIZ

zet gyomor, vese, hólyag és belbántalmaknál oalamint asthma, bronchiale, köszvény és húgysavas diathesis eseteiben.

KAPHATÓ Nagy Farkas és Fejér Gyula cégeknél
8415 Aradon

Nagymennyiségű

pléh-pánt

maculatura

jutányos áron

eladó.

SZULTÁNFORRÁS

A húgyhajtó és húgysavoldó vizek királya, lór- és dús lithion-tartalmu ásványvíz.

Kiváló vegyilásszetét lekövetkeztében sikerrel alkalmazható vese-, húgykő- és hólyagbajok eseteiben, valamint cukorbetegségeknek, csúszos bántalmaknál; továbbá a légző- és emésztőszervek hurutos bajainak gyógyítására

Ipazgatóság: Budapest, IV. Ferenoz József-rakpart 22. Kútkezelőség: EPERJES.

Főelárusítók Aradon: Dür Gusztáv, a városházzal szemben, telefon 118. Nagy Farkas, telefon 268. Fejér Gyula, telefon 71. sz. 3751

Használjon Nagysád Földes-téle

Margit-Cremet,

hogy arca tiszta, üde és bájos legyen.

A MARGIT-CREME a főrangu hölgyek kedvence szépítő szere, az egész világon el van terjedve.

Páratlan hatása szerencsés összeállításában rejlik, a bőr azonnal felveszi és kiváló hatása már pár óra lefolyása alatt észlelhető.

Mivel a MARGIT-CREMET utánozzák és hamisítják, tessék eredeti védjeggyel lezárt dobozt elfogadni, mert csak ilyen készítményért vállal a készítő mindennemű felelősséget.

A MARGIT-CREME ártalmatlan, zsirtalan, vegytiszta készítmény, a mely a külföldön általános feltűnést kellett.

ARA 1 KORONA.

Margit szappan 70 fillér. - Margit-pouder 1.20.

Gyártja:

Földes Kelemen laboratóriuma

ARADON.

461

Villanyvilágítás,

elektromotor, szellőztető, telefon, villámhárító, villamoscsengő és jelző berendezések.

Gáz- és villanycsillárok,

lámpák és izzótetek a legolcsóbb árak és legjobb kivitelben.

DIAMANT FERENC

Arad, Atzél Péter-utca 2.

(a színház főbejáratával szemben, Bohus udvar.)

Telefon 595.

6247 - 1909. tkvi sz.

Árverési hirdetmény kivonat.

Az aradi kir. törvényszék, mint telekkönyvi hatóság közhírré teszi, hogy Kalenda János nagyváradi lakos végrehajthatónak 59 koron 60 fill. tőkekövetelés és járulékal behajtása végett az aradi kir. törvényszék területén levő Aradmegyei Medgyesegyháza községében fekvő az eleki 1453 számú tjkvben A. I. 2 sor 1501/3/b. hrsz. alatt felvett szántóföldre az árverést 1216 koronában ezennel megállapított kikiáltási árban elrendelte és hogy a fen-

Pénzbeszedő

irodaszolga

kerestetik.

Cím a kiadóhivatalban.

nebb megjelölt ingatlan az 1909. évi november hó 15-ik napján délelőtti 9 órakor Medgyesegyháza községében tartandó nyilvános árverésen a kikiáltási ár kétharmada, vagyis 810 korona 66 filléren alól eladatni nem fog.

Árverezni szándékozik tartoznak az ingatlanok becsárának 10%-át vagyis 121 korona 60 fill. készpénzben vagy az 1881. évi LX. t.-c. 42. §-ában jelzett árfolyammal számított és az 1881. évi november hó 1-én 3333 sz. a. kelt igazságügyminiszteri rendelet 8. §-ában kijelölt óvadékképes értékpapírban a kiküldött kezéhez letenni, avagy az 1881. évi LX. t.-c. 170. §-a értelmében a bánatpénznek a bíróságnál elegendes elhelyezéséről kiállított szabályszerű elismervényt át-szolgáltatni.

Arad, 1909. évi július hó 21. napján.

Az aradi kir. törvényszék mint telekkönyvi hatóság.

Ornstein,
kir. tszéki bíró.

4107

Telefon 162. sz.

Ajánlunk első minőségű:
Porosz szalon fűtőszén,
Porosz légszesz pirszenet,
 Kétszer mosott **ostrai kovácskőszén,**
Rostált darabos bükkfaszenet.

— jutányos árban, házhoz szállítva. —

3263

Szavatolunk, hogy a szén első minőségű és más olcsóbb fajta szénnel keverve nincs.

Reusz Mór és Fia

porosz kőszén, koksz és faszén telepe

Arad, Boros Béni-tér 12. sz.**APRÓ HIRDETÉSEK.****Zálogházból**

gyémánt és brillians fülbevalók
 és gyűrűk, aranyláncok, minden-
 féle ékszereket ezüstnemeleket ki-
 váltok és veszek. Farkas Streicher
 Arad, Tökölly-tér 1. 1771

Teljes évfolyamok

az „Uj idők”; képes folyóiratok K.
 4-től feljebb. „Das Buch für Alle”,
 „Zur guten Stunde” stb. már K. 2
 feljebb. Kaphatók Krausz Paulin
 könyv- és papírkereskedésében,
 Színházépület. 3241

Egy fiatalember,

ki a földmives iskolát jó sikerrel
 végezte, ajánlja magát valamely
 gazdaságba magtáros vagy irnok-
 gyakornoknak. — Guth Sámuel,
 Szemlak. 4106

Egy bútorozott utcai szoba

külön bejárata, zongora haszná-
 lattal azonnal kiadó, Eötvös-utca
 1. szám, I-ső emelet. 3897

Házmesteri állást keresek.

Szaktudásom lakatos, villamos és
 vízvezeték szerelést értem. Cím a
 kiadóhivatalban. 4108

Házonbérbe,

esetleg megvételre keresek vidé-
 ken vegyeskereskedést trafik és
 italméréssel, esetleg kocsimát. Cím
 Gyenge Sándor, Kurtics. 4095

Megjelent

Bodrogi, Kár, kár, kár (Alkonyat
 száll a pusztára) című közkezdvelt
 magyar népdala, zongorára 1 kor.
 50 fill. Kapható Ingusz I. és Fia
 könyvkereskedése Arad, Andrásy-
 tér 16. sz. 178

Megbízható,

komoly vas, fűszerkereskedő se-
 géd állást nyer Weisz János cég-
 nél, Maros-Illye. 4096

Szenzációs zeneiudonság!

Megjelent Fráter Lóránd nótás-
 könyve, mely csakis Fráter-féle
 közkezdvelt és legujabb, szebbnél-
 szebb nótákat tartalmaz. E nótás-
 könyv 25 kor. értékű Fráter-dalt
 foglal magában s a gyűjtemény
 2 koronaért kapható. Vidékre 2 K.
 20 f. beküldése ellenében szállit-
 tom. Megjelent a Sang u. Klang
 5-ik kötete is. Kerpel Izsó könyv-
 és zeneműkereskedése, Arad. 3911

Eladó házak

Angyal-utca 13 és 27. sz. jól jö-
 vedelmező házak eladók. 3814

Diamant Jenő

épület- és díszmű-bádogos. 1994

Műhelye és

kész áru raktára: Ka-
 zinczy-utca 1. (Polgári Hútsko-
 lával szemben.) 2028

Műszerész

nagyobb praxissal bíró,
 ki helyenként huzamo-
 sabb ideig volt alkal-
 mazva, állandó munká-
 ra felvétetik

Földvári S.

Debrecen. 4116

Varrodák figyelmébe

ajánlja

mérték könyveit**Pichler Sándor**

üzleti könyv, papír- és írószerkereskedése
 Arad, Szabadság-tér 1.

Az összes divatlapokra előfizetések elfo-
 gadtatnak. 2922

Uj női- és férfi szabó műterem.**KATONA LÁSZLÓ**

Arad, Szabadság-tér 1. sz. a.

Van szerencsém a n. é. városi
 és vidéki nagyközönség b. figyel-
 mét felhívni ujennan megnyílt

**női és férfi szabó
műtermemre,**

hol minden e szakmába vágó mun-
 kát legizlésebben s legelőnyösebb
 ár mellett elvállalok.

Szíves pártfogásért esedezik

Katona László,
 női és férfi szabó, Szabadság-tér-
 1. szám alatt. 2028

Akar nősülni?

Hölgyektől (ezek között olyanok,
 törvénytelen gyermekkel, testi hi-
 bával stb.) 5 - 500.000 korona va-
 gyonnal fel vagyunk hatalmazva
 megfelelő férjet keresni. Csakis
 urak (ha vagyonnélküliek is), akik-
 nek komoly szándékuk van és
 gyors házassághoz akadály nincsen,
 írjanak e címre: L. Schlesin-
 ger, Berlin 18. Deutsch-
 land. 3221

Telefon szám 242.

Elektromos erőátviteli**motorokat**

**kikölesönöz, elad és fel-
 szerel** 3191

Kalmár József

villanyvilágítás, tele-
 fon és villamos csengő
 berendezési vállalata

Arad, Salacz-u. 2.

Fajtiszta **riparia portalis** alanyon oltott, elsőrendű dus-
 gyökerezetű bor- és csemegefajta

szőlő-oltványokat

valamint sima **riparia portalis** szőlővessző-
 és gyökerezetűket ajánl

elsőrendű minőségben

HÁMORY-GAZDASÁG

4101

szőlőoltvány-telepe ARAD.

Bővebb felvilágosítással szolgál

Deák Ferenc-utca 3. szám alatt.

Telefon 229.

Nagy szenzáció!**Hölgyeknek!****Singer Sándor üzletében Arad,**

ideiglenes helyiség: Deák Ferencz-utca 2.

**Női ruhakelme, Costüm és Blous kelme. — Selyem,
 vászon, chiffon és jól mosható Barchet. — Szőnyeg,
 függöny és ágyterítők**

4015

— bámulatos olcsó áron szereshetők be. —

Telefon 529

Telefon 529.

Ideiglenes üzlethelyiség Deák F. u. 2.

Ideiglenes üzlethelyiség Deák F. u. 2.